

ITAALIA

Berlusconi annab kõlavaid valimislubadusi

Itaalias pürib taas võimule kunagi-ne skandaalne peaminister **SILVIO BERLUSCONI**. Valijatele lubab ta varamaksu tagasi maksta. ▶8

MAJANDUSAKTIIVSUS

Firmade ühinemisi on vähemaks jäänud

Raidla Lejins ja Nordcousi partner **SVEN PAPP** tõdes, et kuigi Eesti majandus peaks olema tõusuteel, näitab uuring, et majandusaktiivsus on kahanenud viiendiku võrra. ▶6-7

Äripäev

Neljapäev, 21. veebruar 2013
nr 36 (4693) 2,50 eurot

↑ EUR/USD
1,3370

↓ USD/EUR
0,7479

↓ EUR/SEK
8,4297

↑ NordPool
42,57

↓ Euribor
0,356%

Gasellid teavad kiire kasvu saladust

► Silmapaistvad ettevõtted räägivad õppetundidest, mis nad kasvama panid.

►4-5, erileht Gaselli TOP

VÄRSKE Gaselli TOPi võitja, OÜ Kominox esindaja Anton Kostusjovi sõnul panustab nende ettevõtte sarnaselt teiste edukatega eelkõige ekspordile. FOTO: RAUL MEE

TÖÖSTUS

Lahtise õli ostja võib kergesti petta saada

Lahtist õli müüakse üha rohkem, sest tarbija on hinnatundlik, samas on pahatahtlikul müüjal üsna lihtne ostjat haneks tõmmata. Viilets õli võib aga kallid mootori ära rikkuda. ▶12-13

INVESTOR

Mida teha tagastatud tulumaksuga?

Makske tagasi oma võlad, pange raha kõrvale ootamatuteks kulutusteks, investeerige näiteks pensionifondi. Need on mõned soovitus, mida jagavad finantsnõustajad. ▶16-17

KUIDAS

Kui tööpostil käivad võimumängud

Üks levinumaid võimumänge käivitub siis, kui keskastmejuhi kohale asub uus inimene. Nii ülemused kui ka alluvad püüavad teda oma leeri värvata. Kui juht poolt ei vali, jääb ta kahe tule vahele. ▶9

KOLUMN

1,5 miljonit eestlast aastaks 2050 peaks olema ASi EV strateegiline eesmärk.

Krimelte OÜ juhatuse esimees Jaan Puusaag kirjutab, et kui rahvus hääbub, siis võtavad konkurendid ASi EV üle. ▶14

TEGIJA

Donald Paidre

Gaselli TOPi parima tööstusettevõtte juht ja omanik

Parima tööstusettevõtte suurendas Äripäeva värskes gasell-ettevõtete edetabelis metalli- ja masinatööstusettevõtte OÜ SCM oma käivet kolme aastaga 31 ja kasumit 95 korda. Koondtabelis tuli ettevõtte tubli teisele kohale, kuid käibe edetabelis saavutas SCM sellega esi-

koha. SCMi juhatuse liige ja omanik Donald Paidre ütles, et edu võti on spetsialiseerumine kindlale tegevusvaldkonnale ja pühendumine seatud eesmärkide saavutamisele. Paidre märgib, et mõelda tasub alati laiemalt. Enamik ettevõtte toodetest lähebki ekspordiks.

REPLIIK

Ansip ründab partnerit

Kui seni on peaminister Andrus Ansip koalitsioonipartner IRLi kõigis segadustes ja pahandustes toetanud, siis eile kritiseeris ta avalikult siseminister Ken-Marti Vahe-rit politsei- ja piirivalveameti juhi konkursi korraldamise pärast. Lõppvooruga pääsesid Tarmo Miilits, Erkki Koort ja Tõnu Hunt, kuid ükski ei osutunud valituks. Esimesena ironiseeris konkursi üle reformierakondlane Rain Rosimannus.

SISEMINISTER
Ken-Marti Vahe-
rile on ette heidetud kavatsust panna PPA juhi kohale "oma mees".

PÄEVA FAKT

50

MILJONIT EUROOT kasu toob EstLink 2 kaabli kasutuselevõtt Eleringi hinnangul kasu nii tarbijatele kui ka tootjatele.

AJALOO ILU

IRLi lahkumislaine

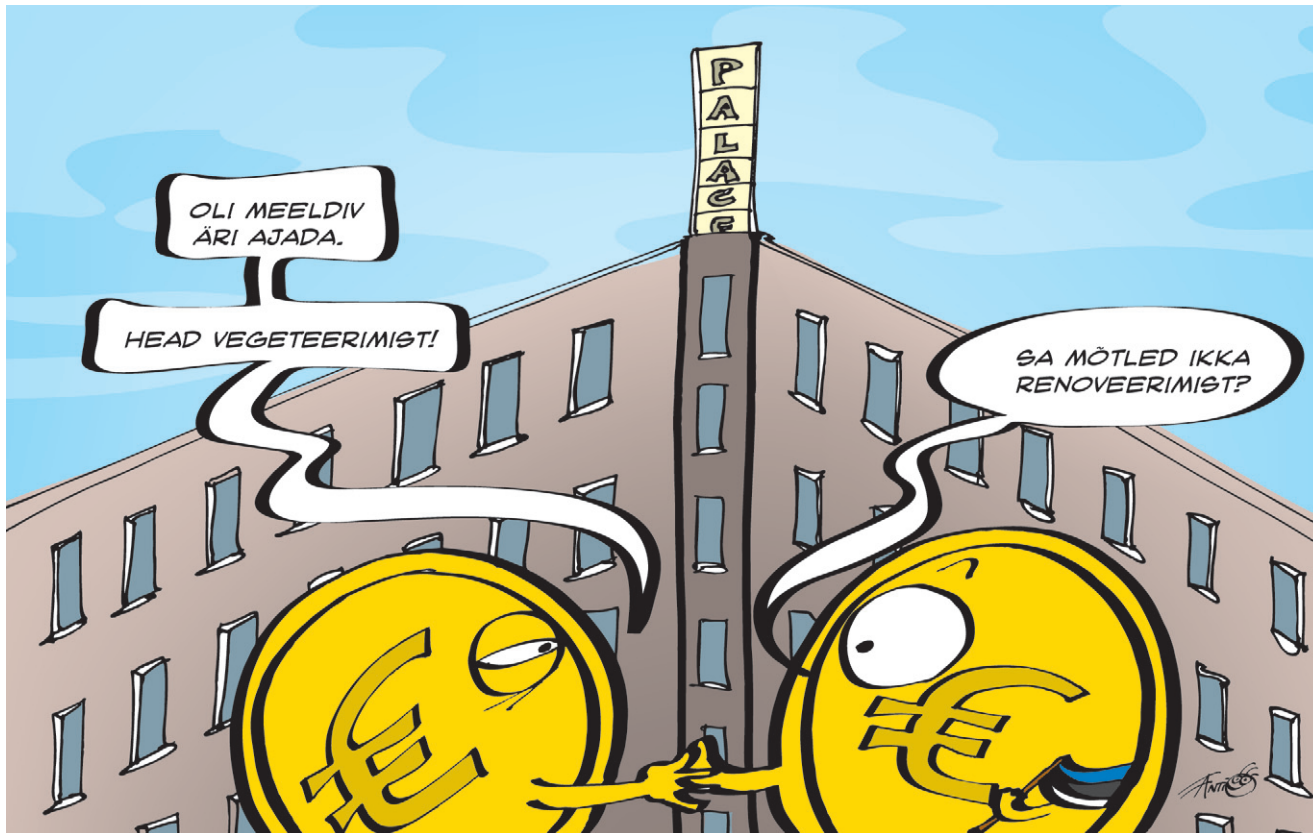
21. veebruaril 2011 avaldasid Eesti ajalehed info, et Isamaa ja Res Publica liidust lahkub korraga rohkem kui 60 liiget. Lahkujate seas oli kolm endist riigikogulast: Sirje Endre, Tarmo Kõuts ja Kadri Jäätma ning endine regionaalminister Vallo Reimaa.

Hetke seis. Viimati lahkus IRList endine haridusminister, nn kampsunite hulka kuulunud Tõnis Lukas, kelles sai Eesti Rahva Muuseumi juht.

HOMME

Milliseid valdasid investorid armastavad?

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Eesti kapital kogub jõudu: mitu säravat tehingut

Viimasel ajal on Eesti ettevõtjad välismaiselt omanikult omandanud või tagasi ostnud mitu ettevõtet, mis annab märku eestimaise kapitali tugevnemisest. Äripäeva meelest on tegu positiivse nähtusega, sest loodetavasti paigutavad Eesti omanikud teenitud kasumi Eesti majandusse ning annavad sellele hoogu juurde.

Palace'i omandamine. Kõige värskem uudis on Tallinna Palace'i hotelli vara ja opereerimisõiguse ostmise EFTEN SPV 11 OÜ poolt, millest pool on EFTENi Kinnisvarafondi ja teine poolt Esraven ASI kaudu Vello Kunmani jagu. EFTENi Kinnisvarafondi juhatuse esimees Viljar Arakas ei tee saladustki sellest, et tegemist on ühtaegu nii väärrika kui ka emotsionaalse investeeringuga – seda enam, et hotellindus oli fondi huvi juba varemgi, kuid seni polnud leidunud sobivat ostuobjekti.

Siiski on hoone niivõrd viletsas seisus, et kapitaalremont on möödapääsmatu. Kuna endine omanik, Põhjamaade suurim hotellioperaator Scandic, lahkub Eesti turult, sai EFTEN endale ka Scandic Hotels ASI, mis jätkab Balotel ASI nime all. Kunagine Palace'i omanik, tänavu Scandicult Pärnu Rannahotelli üle võtnud suurärimees Toomas Sildmägi ei välista ringiga Tallinna Palace'i juurde tagasijõudmist.

Hääle ja Rahu tehingud. Suurejoonelisi tehinguid on viimasel ajal teinud ka Äripäeva aasta ärimehe tiitlile pretendeerinud Kristjan Rahu ja Heiti Hääl.

Hääle osalusega Alexela Energia ostis läinud aastal prantslaste Veolia Environnement tütarfirmalt Veolia Propreté AS Veolia Keskkonnateenused. Samuti omandas Hääl eelmisel aastal Alexela Energia kaudu poole Ki-

”**Omandamisest veel tähtsam on see, mida omanik oskab ettevõttega peale hakata.**”

violi Keemiatööstusest. Kummagi tehingu hind pole avalik, kuid selgelt on tegemist Eesti mastaabis väga suurte investeeringutega. Varem pisut kriimulise imagoga Hääl astus otsustava sammu ka oma äride läbipaistvaks muutmisel, koondades kõik endaga seotud kütuse-, energia-, metalli- ja kinnisvaraettevõtted Alexela Groupi alla.

Teine kõrgelt lennanud Eesti ärimees on kahtlemata Kristjan Rahu, kes omandas 2011 85% prantslaste Dalkiale kuulunud Tallinna Elektriijaamast ning ostis mullu Dalkialt Elekter ja Küte OÜ kaudu Tallinna Kütte ja Erakütte. Nende tehingute hinnad on Äripäeva teada vastavalt 90 ja 80 miljonit eurot. Rahule meeldib rõhutada, et oli enne neid ostate Dalkia partner, kes teenis aastast dividendidena 5–10 miljonit krooni, nii 13 aastat järjest.

Nii Rahu kui ka Hääle tehingute taga on olnud hea ärivaist ning ilmselt ka pisut õnne, sest mõlemal juhul oli müüja rollis emafirma laenu tagasimaksmise tõttu osaliselt sundseisus.

Loeb tootlikkus ja kasumlikkus. Öeldakse küll, et kapitalil pole rahvust, ent kui jutt läheb Eesti ettevõtete liikumisele välismaalaste kätte, muututakse kergesti emotsionaalseks ja kiputakse kahetsema, et omal ajal läks suur osa ettevõtteid muumaisele kapitalile ehk liiga odavalt. Seetõttu on eespool loetletud tehingute üle hea rõõmustada, kuid omandamisest tähtsam on siiski see, mida omanik ostetud ettevõttega mõistab peale hakata.

End eestlaste pangana reklaaminud LHV, kes rakendas Eestisse investeerimise lubadust ka turunduskampaanias, jäi paraku eelmisel aastal 1,7 miljoni eurosse kahjumisse ja see kahjum tuli peamiselt pangandusest.

Eestimaine kapital on väärtuslik siis, kui ta on tootlik ja kasumlik, loob uusi töökohti ja uut lisaväärtust.

Rakvere Linnavalitsus kuulutab välja avaliku kirjaliku enampakkumise Lennuvälja tööstusalal asuvate kinnistute hoonestusõiguste võõrandamiseks. Täiendav informatsioon aadressilt www.rakvere.ee (Lennuvälja tööstusala)

Pakkumised esitada 26. 02. 2013 kell 10.00 Rakvere Linnavalitsusse Tallinna tn 5 Rakveres.

Kontakt: Allar Aron, telefon 50 23 253 ja 32 25 897, e-post: allar.aron@rakvere.ee

oscarrehvid

www.oscarrehvid.ee

Partner, keda võib usaldada!

- Rehvide vahetus ja remont
- Rehvihoit
- Vanarehvide kogumine

Tallinn, Pärnu, Tartu, Rakvere

ÜTLES

Luigi Zingales: Itaallased kalduvad valima pigem seda halba, mida nad juba tunnevad.

Chicago Boothi ärikooli professor põhjendab, et miks Itaalias võib taas võimule tõusta Silvio Berlusconi. LOE LAHEMALT LK 8

LÜHIDALT 3

21. veebruar 2013 ÄRIPÄEV
toimetaja Kadri Bank, tel 667 0399, e-post kadri.bank@aripaev.ee

ÜHEKORDSE abi põhimõtte järgi ei tohiks raskustes ettevõttele päästmisabi anda rohkem kui korra kümne aasta jooksul. Estonian Air on viie aastaga saanud kolm kapitalisüsti. FOTO:ANDRES HAABU

Riigiabi Estonian Airile ELis luubi all. Kahtlused

LAURA MALLENE
laura.mallene@aripaev.ee

Euroopa Komisjon kahtleb, kas Eesti riik on Estonian Airi toetanud ikka nii, nagu ELi riigiabi eeskirjades lubatud. Euroopa Komisjon algatas põhjaliku uurimise mitme riikliku toetusmeetme kohta, mida Eesti on Estonian Airile osutanud.

Uurimine annab asjast huvitatud kolmandatele isikutele võimaluse kommenteerida vaatluse all olevaid meetmeid. Uurimise tulemust see ei mõjuta.

Ühekordse abi põhimõte. Komisjon kahtleb, kas Estonian Airile antav päästmislaen on ikka kooskõlas ELi suunistega sellise abi kohta, mida antakse raskustes äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks.

Liidu suuniste järgi võib raskustes olevale ettevõttele anda päästmisabi ainult üks kord kümne aasta jooksul, vastavalt nn ühekordse abi põhimõttele.

Estonian Airile on aga tehtud juba kolm kapitalisüsti.

Majandusministreeriumi asekancler Ahti Kuningas ütles, et Euroopa Komisjoni riigiabimeetlus annab Eestile hea võimaluse seletada ettevõtte ja selle omanike senist tegevust.

Kuningas ütlust mööda on riik seisukohal, et omaniku tegevus Estonian Airi toetamisel on olnud Euroopa riigiabireeglitega kooskõlas.

Ä Taust Lennundus võeti uurimise alla

EESTI TEATAS 2012. aasta detsembris Euroopa Komisjoni-le plaanist anda Estonian Airile 8,3 miljonit eurot päästmislaenu.

EUROOPA KOMISJON ALUSTAS hiljuti ka teiste riiklike lennuettevõtjate toetamise uurimist (airBaltic ja Adria Airways).

SAMUTI VÕTTIS komisjon vastu otsused lennuettevõtjate Air Malta, Czech Airlines ja LOT kohta. Otsustati, et nende toetamine on olnud reeglipärane.

Kuningas kinnitas, et valitus on Estonian Airi kapitalisüste põhjalikult kaalunud. "Omaniku tegevus on põhinenud arusaamal, et ühelt poolt vajab Eesti riik lennuühendusi ja teiselt poolt, et ettevõtte on võimalik restruktureerida jätkusuutlikuks ja kasumlikuks lennufirmaks," lausus ta.

"Samas ootame sarnaselt teiste meie regiooni lennufirmade omanikega Euroopa Komisjoni-lt avarat vaadet, mis võtab arvesse regiooni lennundusäri eripärasid," lisas Kuningas.

Eile ütles Siim Kallase kabi-

netiülem Henrik Hololei, et Estonian Airil on parem esitada Euroopa Komisjonile võimalikult palju materjali ja olla avatud.

"Igasugused konkurents- ja riigiabiga seotud juhtumid, mis on olnud – alati on mõtet olla informatsiooni edastamisel avatud. Pole mõtet kinni hoida, kõik tuleb nagnüi välja," ütles ta.

Hololei lisas, et alati on parem edastada see informatsioon, mis vajalik. "See on tihtipeale ka endale kasulik. See, kuidas seda edastada ja kes on vahepeal nõustajad, see on juba strateegia küsimus, mida üks või teine ettevõtte valib – olgu see Eesti Õhk või keegi kolmas," sõnas Hololei.

Tema sõnul on eestlastel kombeks olla pigem avatud ning selgest on alati kasu. "Salatseda midagi ei ole," sõnas Hololei.

Komisjoni ei teavitatud. Ühekordse abi põhimõtte vastu eksides on riik Estonian Airi toetanud kolm korda: 2009. aastal 7,3 miljonit euroga, 2010. aastal 19,9 miljonit euroga ja aastatel 2011–2012 veel 30 miljonit euroga.

Neist meetmetest komisjoni ei teavitatud. 2009. ja 2010. aasta kapitalisüstis osalesid ka eraõiguslikud aktsionärid, kuid 2011. ja 2012. aastal üksnes riik.

Estonian Airi maapealse teeninduse müük riigifirmale Tallinna Lennujaam 2009. aastal võis samuti olla Estonian Airile antud riigiabi.

majutus-, toitlustus- ja teenindusettevõtetele kohandatud vene keele õppeprogramm

keeltekoool@link.ee

Võtke meiega ühendust ja korraldame koolituse Teile sobival ajal ja Teile sobivas kohas

Tere kolib Tallinnast minema

Tere juht ja suuromanik Oliver Kruuda kinnitas Äripäeva müügiveebile Best Sales, et Tere on tootmise Tallinnast ära kolinud. Kruuda ettevõtet müüa ei kavatse.

"Võin öelda, et Tallinnas me enam ei tooda. Viljandi on meil enam-vähem valmis ja selline hästi armas ja ilus. Põlvasse tuleb vähe suurem ja kihvtim asi," rääkis Kruuda.

Tootmine viidi üle järk-järgult viimase aasta jooksul.

Eelmise aasta lõpus kommenteeris Kruuda, et kolimine on väga oluline selleks, et koormata Põlvas ja Viljandis asuvaid tsehe ja kulusid kokku hoida.

Kruuda sõnul on Terel ideid ja plaane palju, aga praegu napib vahendeid selleks, et neid ellu viia.

Tema ütlust mööda on Terel vaja suurt ja finantsiliselt tugevat investorit.

"Aktiivselt müügis Tere ei ole. Sellist asja, et mina müün ära ja lähen minema, seda ei ole. Pigem tahaks ettevõtet edasi arendada," kummutas Kruuda viimasel ajal levivad kuulujutud Tere müügist.

Eile tootis Tere Tallinna tööstuses viimase hapukoore. Tegu oli ajaloolise sündmusega, sest piimatooteid on selles majas valmistatud juba 50 aastat.

Tere eelkäija, Tallinna Piimakombinaat, oleks selle aasta sügisel saanud 120aastaseks.

BESTSALES.EE

TULEMUS

Bauhofi käive oli mullu 100 miljonit eurot

Ehitusmaterjale ja aiakaupu müüva jaeketi Bauhof Group eelmise aasta käive oli 97,6 miljonit eurot. Bauhofi juhatuse liige Mart Vau ütles, et 2012. aasta oli ettevõttele edukas. "Samal ajal, kui jaekaupade üldine kasv Eestis oli 7%, kasvas Bauhofi müük aastaga 10 protsenti," ütles Vau. Bauhofil on Eestis 12 ja Leedus viis kauplust. Ettevõtte annab tööd 660 inimesele.

HANGE

Andmevara võitis 600 000eurose projekti

AS Andmevara võitis koostöös partneritega hankekonkursi ja asub Moldova rahvastiku andmeid digitaalsele kujule viima, kirjutas teemaveeb IT-uudised. Tegemist on e-riigi lahenduse ekspordiprojektiga, mis kestab kokku kolm aastat. Projekt maksab 611 307 eurot.

AS Andmevara töötleb ka Eestis rahvastikuregistrit, majutab registrit, teeb arendust, andmehaldust, pakub kasutajatuge ja infoteenuseid. Aastatel 2006–2007 viis AS Andmevara Eesti digitaalsele kujule rahvastikuregistri arhiivi paberkandjal dokumentid.

KOMPROMISS

Eesti Energia kaevurid said palgatõusu

Eesti Energia kaevandused, kaevurite ja energeetikute sõltumatu ametiühing ning Narva Energia ametiühing leppisid kokku, et alates 1. aprillist suurendatakse kaevanduse töötajate palka keskmiselt 8%.

Eesti Energia kaevanduste juhatuse esimehe Veljo Aleksandrovi sõnul on uus kollektiivleping hea kompromiss ettevõtte võimaluste ja ametiühingu ootuste vahel. "Mul on hea meel, et tulemuseks on mõlema poole võimaluste ja vajadustega arvestav leping," sõnas ta.

TAGANEMINE

Kärped kukutasid Bulgaaria valitsuse

Ulatuslikud protestid elektri kõrge hinna ja kokkuhoiumeetmete vastu kukutasid ametist Bulgaaria valitsuse.

"Meil on väärikus ja au. Meid on võimule valinud inimesed ja andsime selle mandaadi neile tagasi," ütles 2009. aastast võimul olnud peaminister Boyko Borisov eile parlamendis.

Mitu aastat eelarvekärpeid on peaministri ja paremtsentristliku valitsuse populaarsust vähendanud. Esmaspäeval astus tagasi kärpemeetmeid eest vedanud rahandusminister, kuid sellest kriisi leevendamiseks ei piisanud.

Teisipäeval proovis valitsus alandada elektrienergia hinda. Korralised parlamendivalimised oleksid Bulgaarias toimunud nelja kuu pärast.

Huvi Krediidipanga vastu

Venemaa suuruselt viienda krediidasutuse Bank Moskvo eesmärk on suurendada osalust Eesti Krediidipangas 59 protsendilt 66 protsendile. Nii ütles üleile Londonis panga vanemasepresident Alexander Jashnik.

Ta lisas, et nende soov on saada panga juhtimine enda kontrolli alla, vahendas uudisteagentuur Bloomberg.

Jashniku sõnul vajab aktsio-

näride leping kavandamist sellisel kujul, et 66protsendiline osalus võimaldab investoril määrata inimesi panga nõukokku.

"Meie jaoks on osaluse suurendamine ainuke viis saavutada panga täielik kontroll," märkis ta ja lisas, et Krediidipanga võimalikmüük tulevikus sõltub panga emafirmast VTB Groupist, kellele kuulub Bank Moskvo-st 95%.

Eesti Väärtpaperikeskuse

andmeil on Bank Moskvo kõrval suuruselt teisel aktsionäril 13,2%, kuid see investor peitub Raiffeisen Bank Internationali esindajakonto taha.

Ülejäänud 27 protsenti panga aktsiastest kuulub väikeomanikele (osalus alla 10%).

Krediidipanga grupp teenis 2012. aastal ligi 2,2 miljonit eurot kasumit, aasta varem oli ettevõtte kahjum 2,3 miljonit eurot.

ARIPAEV.EE

Rehvide müük, paigaldus ja hoiustamine

SOODUS!

VAATA KUMM.EE

Rästa 2a Tallinn 13425 +372 655 3556 info@kumm.ee

”Madis Jääger: Suurim viga, mida laienemisega seoses saab teha, on mitte laieneda! Sest kui te ise ei laiene, siis teeb seda keegi teine.

Olympic Entertainment Groupi juhi sõnul ei tohi karta riskida.

KIIRESTI ARENEVAD ETTEVÕTTED

Minu kasvamise lugu.

Ettevõtjate kogemused

Ä ALYONA STADNIK, KAISA GABRAL
alyona.stadnik@aripaev.ee, kaisa.gabral@aripaev.ee

“Gasellid on heas mõttes friigid,” ütles eile toimunud Gaselli kongressil juhtimiskonsultant Marko Rillo. Tema sõnul iseloomustab maailma gaselle igakülgne massist eristumine. Nad tegutsevad sageli tööstusharude “äärealadel”, suudavad teha midagi ülejäänutest teisiti, loovad trende ning kasutavad “hulle” ja “geniaalseid” töötajaid. Kui ta aga vaatas aastate kaupa Eesti gasellide esikolmiku tegevusvaldkondi, paistis silma, et vaid üksikud neist teevad midagi tõeliselt teistsugust.

Konverentsil rääkisid oma kasvamisloo edukad ettevõtjad, kes näitasid, et ka “igavas” valdkonnas tegutsemine võib tegelikult põnev olla.

Ä Edetabel Hulgikaubandus tõi kasvu

10 kiireima arenguga ettevõtet aastatel 2009–2011, koht Gaselli TOPis ja tegevusvaldkond

1. KOMINOX OÜ, hulgikaubandus
2. SCM OÜ, metallitööstus
3. FLAGEST OÜ, hulgikaubandus
4. Kiriku Varahaldus OÜ, kinnisvara
5. BITEST TÜH, vedelike ja gaaside ladustamine
6. East-West Consulting AS, konsultatsioonid
7. Starforest OÜ, kinnisvara
- 8.–9. EU GIG OÜ, hulgikaubandus
- 8.–9. SIKASSAARE VANAMETALL OÜ, hulgikaubandus
10. ESSEN RFK OÜ, hulgikaubandus

Gasell on kiiresti kasvav ettevõtte, mille käive ja kasum on kolme aasta jooksul kasvanud vähemalt 50%. Edetabelis osalemise käibe ülempiir oli seekord 11,9 miljonit eurot.

Ä Loe Äripäevast
KOGUEDETABEL tänases erilehes Gaselli TOP

Ära söö kõhtu *chips*’e täis

URMAS PURDE
Pipedrive'i kaasasutaja ja Vain & Partnerite üks endistest omanikest

Pipedrive on müügijuhtimistarkvara ettevõtte, alustasime tegevust 2010. aasta suvel. Kirjutati valmis esimene rida koodi, toode läks avalikuks sama aasta sügisel. Osta sai seda 2011. aasta kevadel. Sama aasta suvel saime USAsse inkubaatorisse – see oli meie jaoks murdeline hetk. Läksime sinna vähem kui saja kliendiga, tagasi tulime 400 kliendiga. Aastaks 2012 oli meie ettevõtte kümneid kordi kasvanud.

Meie algus oli tormiline ja kraavi keeramise kohti oli palju. Keegi on kunagi öelnud, et uue julge äri asutamise suurmaks takistuseks on nn *cash cow* probleem – uut äri on raske teha, sest see hakkab sulgema olemasolevat äri.

Saime aru, et uus äri ei kata kohe vana äri kahanemist. Mõtlesime ka, kuidas saaks ikka külmkappi süüa osta. Igatahes otsustasime suunata energia uude ärisse, sest muidu see oleks jäänud kripeldama.

Teine raske valik oli Eesti turu vahelejätmine. Olime 15 aasta jooksul kogunud Eestis palju kontakte. Mõtlesime ka ise, et kas tõesti oleme nii lollid, et jätame siinsed kontaktid kasutamata? Aga me kartsime, et jääme siia kinni.

”

Mõtlesime, et kui me võtame vastu kohalike klientide raha, siis olemegi kohalike klientide nägu, ja unistus on tuksis.

idufirma Pipedrive juht peab oluliseks globaalset mõtlemist

Eesti klientidega me küll tegelesime, kuid fookus polnud siin, tegime tutvustusi inglise keeles, kodulehel oli Ameerika kontaktnumber. Eestlased isegi pahandasid meiega seepärast.

Kolmas raske otsus oli müüa pigem odavamalt kui kallilt. Unistustes lootsime hakata Pipedrive'i hinnastama 100 000 krooni per klient. Kuid saime aru, et nii ei lähe asi globaalses: see peab olema kõigile kättesaadav. Seega tulime 6400 euro pealt alla 9 euro peale. Ka pankurid, kellelt finantseerimise asjus nõu küsisime, uurisid, kas me ikka tõesti tahame seda nii teha. Me jäime endale kindlaks. Mõtlesime, et teeme enne raketti ikkagi jalgratta.

Esimestel kuudel tulid paljud Balti riikide suurettvõtted küsima lahendusi nende tervetele Ida-Euroopa ettevõtetele. Meile pakuti rahasummasid,

mis oleksid katnud kõik arenduskulud. Kuid me ei tahtnud fookust tuksi keerata. Mõtlesime, et kui võtame vastu kohalike klientide raha, siis olemegi nende nägu, ja meie endi unistus on tuksis. Liiga ruttu raha järele minek võtab meil tuleviku raha ära. Olime nagu restoranis nimega maailm, kus sa sööd *chips*’idest kohe kõhu täis.

Järgmisena kolisime ettevõtte teisele poole maakera, USA-sse. Alguses oli väga raske inkubaatoritesse sisse saada. Ka minu enda jaoks oli raske seis, mul oli ajukasvaja ja ma ei saanud käia. Korraga käis USA ettevõtte jaoks dokumentide kirjutamine, kasvajaoperatsiooniks valmistumine ja testamendi kirjutamine. Õnneks ma taastusin ja saime lõpuks ka ühte inkubaatorisse.

Suurte sammude tegemine annab palju energiat. Eriti kui enne seda on raskused. Selleks peab olema ka palju tahtmist ja see tahtmine peab olema samal joonel ka isiklike soovidega.

Eelmise aasta kevadel jõudisime rahavooga positiivsele poolele. Käibeks on meil eurodes kuuekohaline number. Meie suurim müüja on meie enda toode – kliendid tulevad meie juurde ise. Me ei tee ekstra müügitööd, vaid paneme rõhku *content market*’ile ja näeme vaeva oma blogiga.

IDUFIRMA paari aasta-
ga käibelt
kuuekohali-
se numbrini
kasvatanud
ja maail-
ma viinud
Urmas
Purde rääkis
Pipedrive'i
kogemusest
– unistada
tasub suu-
relt.

FOTO: RAUL MEE

Märka, aga ära karda riske

MADIS JÄÄGER
Olympic Entertainment Groupi juht

Hiljaaegu tuli välja uuring, millest järeldus, et eestlased on ettevõtlikud, kuid ettevõtjatel puudub pikk perspektiiv ja ambitsioonikus. Kui näiteks tuleb võimalus väike ettevõtte miljoni euro eest maha müüa, siis enamasti seda ka kaalutakse. OEG on laienenud asutamiste või ostmiste kaudu. On ka kombineeritud variante. Laienemiste puhul on alati peamine küsimus see, millised on riskid.

Poliitiline risk. Olympic toimetas Ukrainas 24 kasiinoga. Kasiinodel oli Ukrainas halb imago. Seal toimusid valimised ja selle käigus oli poliitikutel hea rääkida valupunktidest. Ühes kasiinos toimus toona paraku tulekahju, kus põles sisse mõnikümmend inimest. See juhtus meie konkurendi kasiinos, aga päeva lõpuks pole sel vahet. See suunaski poliitilise diskussiooni kasiinode peale.

Tulemusena võeti vastu seadus, mis keelas kasiinod. Olympicu jaoks oli selle kahju 38 mil-

jonit eurot. Pidime kasiinod sulgema.

Selle loo õppetund on, et kui arenda huvitavatesse riikidesse, siis tuleb arvestada võimalusega, et ühe ööga võib kaotada kogu äri.

Teine õppetund puudutab meie Rumeenia juhtumit, kus me saime tunda, et ebaaus konkurent on väga valus. Üks on see, kui regulatsioon on nõrk. Olympic on alati olnud piinlikult seadusekuulekas ettevõtte. See ei tulene ainult börsiettevõtete staatusest, vaid ka meie hoiakutest. Näiteks Rumeenias, kui tahame kasiino põrandaplaanis teha muudatusi, liigutada masinat teise nurka vms, siis peab selle kooskõlastama regulaatoriga.

Keeruline oli hakkama saada aga sellega, et kui sa tahad muudatusi teha, siis vahepeal on rida inimesi, kes tahavad sellest ka isiklikku kasu saada.

Praegu me Rumeenias enam ei tegutse. Meie hoiakud ei lubanud seadusega vastuollu minna. Kui on üks ettevõtte, kes tegutseb ausalt ja maksab ausalt ka makse, ja teine, kes

üldse makse ei maksa, siis ei saa rääkida võrdsetel alustel konkureerimisest.

Vähe võib olla palju. Buumi lõpuks oli Olympicul 133 kasiinot, praeguseks on neid alles 63. Suure laienemise ja ettevõtete ostmise käigus tuli kaasa ka palju "kaasavara". Ma ei taha öelda seda, et toona teenis 133 kasiinost kolmanik kahjumit – seda mitte, kõik teenisid kasumit –, kuid kui olukord läks kehvemaks, siis paljud end enam ise ära ei majandanud. Siis tuli teha raskeid otsuseid ja sulgeda ebaefektiivsed kohad.

Kusjuures praegu teenime me 63 kasiinoga sama palju kasumit kui toona 133 kasiinoga. Efektiivsus on meil paranenud ja oleme veendunud, et teeme õiget asja.

Kuid suurim viga, mida laienemisega seoses saab teha, on mitte laieneda! Peamine on siiski mitte vaadata vaid riskide poolt, vaid seda, kuidas agressiivselt ja mõistlikult laieneda. Sest kui te ise ei laiene, siis teeb seda keegi teine.

SÄÄSTU KLÕPS teeb Sinu elektriarve sõbralikumaks!

SÄÄSTU KLÕPS garanteerib soodushinna 6 kuuks! Liitu enne 3. märtsi veebis www.elektrum.ee või helistades 800 5555

Tunne säästmisest rõõmu!

elektrum
LÜLITA PAREMAKS

Leia motiveerija

AIN KUUSIK
Alexela Olli juht ja Reola Gaasi nõukogu liige

See on küll minu lugu, aga meie meeskonna tegu – Alexela töusis tippu eelmisel aastal.

Nii Alexela kui ka Reola Gaasi käive on kasvanud umbes 24%. See on olnud märkimisväärne. 2006. aasta kevadel liitusid Alexela ja Hydro Texaco. Kasvas müük, aga kasvasid ka kulud ja nende maht käis meile üle jõu.

2008. aastal algasid majandusraskused, mis meie jaoks tähendasid aga sõnade kombinatsiooni "Mina suudan!" Hakkasime tööd tegema: müüsimise Läti ja Leedu ettevõtteid, mille olime 2006. aastal Hydro Texaco käest ostnud. Pöördusime tagasi Eestisse ja seadsime eesmärgiks tagastada pankadele võimalikult palju raha. Meie kulud olid suured ja müük kukkus. 2010. aastal tegime aga investeeringu: rajasime automaattanklate võrgu ja tagasime sellega oma põhiteenuse kättesaadavuse 24/7. Selle tulemusena pidime 5–6 poodi sulgema ja koondama personali. See oli valus, aga mõõdapääsmatu samm.

2010. aastal muutus turg metsikuks ja oli näha, et mitmed seadused vajasisid muutmist. Järgnevatel aastatel tegime koostööd ajakirjandusega, paljastati maksupettureid ja illegaalselt tegutsejaid. Meil sujus koostöö ka Eesti Öliühingu

ning maksuametiga. Selle tulemusel võeti vastu seadusemuudatused, mis puudutasid kütuse müüjatele seatud tagatist ja aktsiisi. Samal ajal hakkasime teadlikult end rohkem turundama, oma maine kallal tööd tegema. Nõudsimme turundusinvesteeringute suurendamist omanike käest ja kasvasime müügimeeskonda.

Meie teine ettevõtte Reola Gaas on 45aastane. Ostisime selle 2011. aasta sügisel ja siis anti kõigile võimalus tegutseda uue hooga. Talvisel Reola Gaasi koosolekul tundsin ettevõtte poolt suhtumist: "Aga meil oli aastaid nii." Me ei andnud järele ja lõpuks tegime üheskoos plaane jätkamiseks.

2012. aasta talvel moodustasime uue meeskonna. Kevadel analüüsisime äri ning keskendusime müügile – iga müügiinimene pidi endale selgeks tegema ettevõttes toimuva ja selle, mida ta müüb. Suvel vahetasime välja iga kolmanda inimese, isegi finantsjuhi. Mõni läks ise ja mõne pidime saatma, see oli paratamatu.

See ei ole olnud kerge, aga on kõik ennast õigustanud. Tõunud usu ühistesse eesmärkidesse ning koos uue hooga jätkamise. Ma ütlen selle kohta, et meie "hood" ühtlustusid.

Kahe loo kokkuvõtteks: tuleb leida see, mis sind motiveerib.

Ä Pane tähele Viis soovitus ettevõtte kasvaks

1. VALI MEESKONDA ÕIGED INIMESED. Anna neile teha seda, mis nende silmad särada paneb. Kui inimene ei ole müügimees, siis ei saa panna teda müüma. Sama on raamatupidajaga.

2. SUHTLE OMA ALLUVATE, KOLLEEGIDE JA ÄRIPARTNERITEGA igal võimalikul juhul. Ma käin igal kuul tanklates – meil on selline kokkulepe, et iga kuu külastab tippjuht tanklaid. Rääkimise ajal kuuled külajutte ning jutte ka konkurentidest.

3. JULGE OLLA SINA ISE ja vajadusel ka vastanduda omanikele ning kolleegidele. Aga põhjenda oma arvamusi ja otsuseid.

4. KOOSTA LÄBIPAISTEVEELARVE – sul on mõõdapääsmatud kulud, et ettevõtte toimiks. Ei ole mõtet loota, et elektri hinna tõus meid kuidagi ei mõjuta.

5. HOIASUHTEID ÄRIPARTNERITEGA – suhtle ja vaheta infot eriti siis, kui on raske. Tore on ka ilma Facebookita suhelda. Kui äris saadakse sõpradeks, on hästi. Sageli sõpradega äri tehes nii hästi ei lähe.

ÜLESOSTMINE

M&A turg on aastaga viiendiku võrra kahanenud. Samas võib oodata kasvu

A MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee

Baltimaade ühinemiste ja ülevõtmiste turg (M&A) on 12protsendilises languses. Eestis on aastane langus lausa 20 protsendi juures.

Advokaadibüroo Raidla Lejins ja Nordcous partner Sven Papp rääkis eisel seminaril, et hoolimata teadetest, et Eesti majandus on tõusuteel, näitab uuringuagentuuri Mergermarket raport, et 2012. aastal oli siinne majandusaktiivsus väiksem kui aasta varem: Eestis tehti ligi 62 tehingut, mis on pea 20 protsenti vähem kui eelmisel aastal.

Eesti ja Leedu edukad. Mergermarketi Londoni peakontori ekspert James Hemsley rääkis, et Baltimaades tehti tehinguid just Eestis – ligi pooled. Lätis oli tehinguprotsent 22% ja Leedus 30%.

Suur osa Eesti tehingutest sündis tehnoloogia sektoris. Hemsley hinnangul võib Eesti ka 2013 aastal Baltimaades suurimat tehingute arvu oodata, sest müüginimekirjas on juba praegu 24 ettevõtet.

Tehingu väärtuste pooldest oli edukaim Leedu,

MERGERMARKETI Londoni peakontori ekspert James Hemsley ütles, et järgmine aasta toob kaasa tehingute arvu suurenemise. FOTO: ANDRAS KRALLA

moodustades kogu Baltimaades tehtud tehingute väärtusest 55%. Talle järgnes Eesti 43 protsendiga. Lätis tehtud tehingute väärtus oli aga vaid 2%. Hemsley märkis, et Euroopas tõusis tehingute väärtus kolm protsenti, tehingute maht aga langus seitse protsenti.

Laevandusse investeerimine turvaline. Eesti tehingute osakaalu suurendas Tallinki 15,7protsendise osaluse müük Citigroupile – tehingu väärtus oli 117 miljonit eurot. Raportis märgitakse, et see näitab, et Eesti vastu tunnevad huvi ka rahvusvahelised investorid.

“Investorid peavad laevandussektoris panustamist pikaajalise investeeringuna turvaliseks,” tõdes Hemsley. Laevandussektori olulisem on Eesti s aga tehnoloogia valdkond, milles olime Baltimaades esimesed.

Hemsley sõnul on Balti riikides tehtavate investeeringute iseloom strateegiline. Mergermarketi raporti analüüsis võrreldi tehinguid, mille väärtus oli vähemalt viis miljonit dollarit.

“Eestis vastab sellele kriteeriumile umbes 20 protsenti tehingutest, kui sedagi,” märkis Sven Papp.

48

PROTSENTI Baltimaades tehtud tehingute arvust ja 43% tehingute koguväärtusest moodustavad 2012. aastal Eestis tehtud tehingud.

Eilsest saab elektriautosid kiirlaadida. Ainult Eestis

Eile avati Eestis kasutajatele maailma esimene üleriigiline elektriautode kiirlaadimistariistu. 151 kiirlaadijast moodustuva võrgu rajas KredExi tellimisel ABB AS.

“Mugavad laadimisvõimalused on üks peamisi eelduseid, et üha enam eestlasi otsustaks tulevikus säästliku elektriauto kasuks,” ütles keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus.

Ta lisas, et küll aga peab kogu meie transpordipoliitika toetama seda, et kõige lihtsam ja odavam oleks liikuda just keskkonnasõbralikel viisidel.

Ühe näitena tõi Pentus-Rosimannus, et 0-emissiooniga sõidukid tuleks lubada ühistranspordiradadele, mis annab neile linnaliikluses eelise ning vähendab õhusaastet ja müra. “Usun, et KredExi ettepanek liiklusseaduse muutmiseks jõuab juba lähikuudel riigikokku arutamiseks ja leiab toetust,” lisas ta.

KESKKONNAMINISTER Keit Pentus-Rosimannuse sõnul peab kogu meie transpordipoliitika toetama seda, et kõige lihtsam ja odavam oleks liikuda just keskkonnasõbralikel viisidel. FOTO: RAUL MEE

Ä Tasub teada Kuidas laadimisvõrku kasutada

ISETEENINDUSVEEBIS www.elmo.ee tuleb sõlmida kasutusleping.

VALIDA SAAB kolme hinnatasemega paketi vahel.

KIIRLAADIJAGA saab elektriauto akud täita 80–90% ulatuses ning sõltuvalt automargist võimaldab see Eestis müügil olevate mudelite puhul läbida kuni 140 kilomeetrit.

“Eestisse maailma esimese üleriigilise elektriautode kiirlaadimisvõrgustiku ehitamine oli ABB-le suur au,” ütles ABB Balti riikide juht Bo Henriksson. “Üleriigiline võrgustik annab elektriautode omanikele ja po-

tentsiaalsetele soetajatele kindlustunde. ABB-le andis võrgustiku ehitamine ainulaadseid teadmisi ja kogemusi, mis osutuvad kindlasti vajalikuks samalaadsete võrgustike ehitamisel teistesse riikidesse,” rääkis ta.

Unikaalne kogu maailmas. “Kusagile mujale maailmas pole üleriigilist laadimisvõrku rajatud. Võrgu rajamine on toimunud tihedas koostöös rahvusvaheliste suurkorporatsioonidega ABB ja Mitsubishi Corporation, mis on andnud meile märkimisväärt kogemuse ja võimaluse rääkida kaasa elektriautode valdkonna arengus laiemalt,” märkis Henriksson.

“Töötav laadimisvõrk annab meile võimaluse olla uute tehnoloogiate väljatöötamise juures,” kommenteeris laadimiskoha loomist KredExi juhataja Andrus Treier.

ARIPAEV.EE

**Ä Mis on mis
Eelmise aasta
suurimad tehingud**

AS TALLINK GRUPP 15,7% aktsiate müük Baltic Cruises Holding L.P.-le
AS TALLINNA KÜTE JA AS ERA-KÜTE 100protsendilise osaluse omandamine Elekter ja Küte OÜ poolt
R-KIOSK AS JA LEHEPUNKT AS-I omandamine Reitan Servicehandel ASi poolt
AS-I ELCOTEQ TALLINN 100protsendilise osaluse omandamine Éolane poolt
TELEVÕRGU AS-I omandamine Tele 2 Eesti ASi poolt
AS VEOLIA KESKKONNATEENUSED 100protsendilise osaluse omandamine SKT Keskonnateenused OÜ poolt
VGP PARK TALLINN omandamine East Capital Real Estate ASi poolt
MUSTIKA KAUBANDUSKESKUSE omandamine EfTen Capital ASi poolt
AS ÄRIMAJA 2 kinnistu omandamine EfTen Capital ASi poolt
OUTOKUMPU BALTIC OÜ osaluse omandamine Amari Metals Europe Ltd. poolt
VÄÄTSA AGRO AS 97,87% aktsiate omandamine Asi Trigon Dairy Farming poolt
BALTIKA KVARTALI hooneite ja maa müük ASile Kawe Group
MODESAT COMMUNICATIONS omandamine Xilinx, Inc. Poolt
N-TRANS GLOBAL PORTS-I 37,5% aktsiate omandamine APM Terminai poolt.

Erakpitali tehingute arv jäi Baltimaades mullu tagasihoidlikuks. 2012 aastal tehti vaid kuus viie miljoni piiri ületavat tehingut erakapitali baasil. Järgmiseks aastaks ennustas Hemsley, et 2013. aasta tootab kaasa tuua tehingute suurenemise ning Põhjamaade huvi tõusu Baltimaade vastu. Järgmisest aastast rääkides ennustas tehingunumbrite kasvu ka Sven Papp. Ka prognoosis ta eurotsooni suhtelist stabiliseerumist ning krediidikätesaadavuse paranemist, IT sektorite jätkuvat aktiivsust M&A turul ja generatsioonide vahetust ettevõtluses.

Puiduenergiat on tohtu potentsiaal

Taastuvenergia Koda ja erametsakeskus alustavad koostööd bioenergia laialdase kasutuselevõtu ning Eesti metsaressursi efektiivsema ja kehtlikuma majandamise nimel.

Taastuvenergia Koda juhataja Rene Tammisti sõnul on puiduenergiat arvestatav potentsiaal Eesti energiatootmises ja seetõttu on oluline seda valdkonda jõuliselt arendada.

“Taastuvatel allikatel põhinevas energiatootmises on head näited juba töös olevad koostootmisjaamad üle Eesti, mis tagavad tarbijale madalamad soojahinnad,” ütles ta.

Puidu kasutamisel energia majanduses on kindlasti ka ulatuslikud positiivsed mõjud regionaalse tasakaalu parandamisele, sotsiaalmajanduslikule arengule ning energiasalvele.

oleku tagamisele,” selgitas Tammist.

Erametsakeskuse juhataja liige Jaanus Aun märkis, et metsi on vaja senisest rohkem hooldada – teha hooldusraiet, puhastada tee- ja kraaviservi, võtta rohkem kasutusele energiapuitu.

“Metsa majandamisel tekivad raiejäätmel on hea tooraine energiatootmise probleemide lahendamisel. Puitu energiaks kasutades saame metsad korda, küttearved madalamaks ja nende eest makstav raha jääb kohaliku kogukonna kasutusse,” rääkis Aun.

Taastuvenergia Koda ja Erametsakeskus sõlmisid eile koostöökokkuleppe, mille osana töötatakse välja teadus- ja arendustegevuse kava, sh rakendusürringud bioenergia laialdaseks kasutamiseks.

ARIPA.EV.EE

Tehnopol asub tervise tehnoloogiat hoogsalt arenema

Tallinna Teaduspark Tehnopol avas arengu kiirendamise programmi, mis aitab edendada kolmel Eesti ja kahel Läti tervisetehnoloogiaettevõtetel.

“Programmi esimene voor viie ettevõttega on alles esimene linnuke tervisetehnoloogias,” ütles Tehnopoly juhatuse liige Pirkko Konsa programmi kohta.

Programm kestab ühe ettevõtete grupiga keskmiselt aasta ja lahendab tervisetehnoloogia ettevõtete kaks peamist murekohta. Esimene neist on küsimus, kuidas tekitada usaldusväärsust, mis on rahvusvahelise müügi eeldus. Teine murekoht on keerukas ligipääs investori rahale.

“Tahame tekitada programmi ümber jätkusuutlikkust ning paneme kokku kapitalifondi, et alustavatesse tervisetehnoloogiaettevõtetesse kohe esimene seemneinvesteering teha. See viiks tippinvestorite ette juba valmis ettevõtted turul testitud tootega,” lisas Konsa.

Eestis vähe raha ja kogemusi. “Tervisetehnoloogia on väga atraktiivne valdkond, seal liigub palju raha ning tooted ja teenused luuakse globaalsele turule. Eestis on sel alal tugev kompetents, kuid turul osalemiseks vähe kogemusi ja raha,” lausus Konsa.

“Programmi käivitamisega tahame Eesti ja lähiregiooni ettevõtted kaardile tuua ja luua neile eeldused kasvada rahvusvaheliselt edukaks,” lisas ta.

Programm toob ettevõtteid nõustama maailma tervisetehnoloogia tippeksperdid. Ettevõtetele korraldatakse läbimõel-

TEHNOPOLI juhatuse liige Pirkko Konsa. FOTO: MEELI KÜTTIM

dud tegevuskava ja neid viiakse kokku investoritega. Ettevõtted alustavad tööd veebruaris ja pilotprogramm lõpeb septembris, mil saavutatud tulemusi ka investoritele näidatakse.

Tehnopol ennustab, et suudab tervisetehnoloogiaettevõtete arengu kiirendamise programmi abil kasvatada ligi 12 uut jätkusuutlikku ettevõtet aastas. Programmis võivad osaleda valdkondlikud meeskonnad ja ettevõtted nii Eestist kui ka mujalt.

Programmis osalevad rahvusvahelised tervisetehnoloogiaasjatundjad Taanist, Rootsist, Soomest ja Lätist. Neist saavad programmis osalevate meeskondade liikmed. Igale meeskonnale valitakse eksperdid lähtuvalt nende spetsiifikast.

ARIPA.EV.EE

Mobi uus tütarfirma vallutab välismaad

Mobiilteenuste pakkuja Mobi Solutions OÜ eraldas rahvusvahelise laienemise kiirendamiseks sõnumisaatmise valdkonna eraldi ettevõttesse.

Veebruaris loodud tütaretevõtte Messente Communications OÜ võtab üle Mobi SMS-sõnumite hulgisaatmise ärisuuna ning haldab selleks loodud teenuseplatvormi messente.com.

Tegu on veebipõhise teenuseplatvormiga, mis lubab erineva suurusega ettevõtetel saata oma kliendibaasile lühisõnumeid. Messente.com katab üle 900 operaatori võrgu enam kui 200 riigis.

Platvormi kasutavad äriklendid Euroopast ja väljastpoolt kokku ligi 15 riigist.

Mobi klientide seas on Olympic Casino, LHV Pank, Itella SmartPOST, Stockmann, If P&C Insurance, Eesti Post jt.

ARIPA.EV.EE

Nurmiko Aiandipood
Tel 673 7530, aiandipood@nurmiko.ee
Parim valik tulpe uuenenud Nurmiko Aiandipoest
www.nurmiko.ee

KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 • 24 h
Hind 1,09 €/min
Sooduspakkumine: www.ennustus.ee
Kätelt ennustamine veebis: www.hiromantia.eu

ML-TRANSPORT
Osakoormate vedu tagaluukautodega TALLINN–HELSINKI–TALLINN
Enne kl 12 tellitud veos järgmisel tööpäeval sihtkohas!
tel: +372 505 5074
info@mltransport.ee
www.mltransport.ee

POST

Rohkem kirju saabus õigel ajal

Konkurentsiameti kontroll näitas, et Eesti Post toimetab mulju õigeaks ajaks kohale 91,5% kirjadest, mis on parem tulemus kui 2011. aasta 86,2%, teatas postiettevõtte. Eesti Post on rahul sellega, et enamik hilinenud kirjadest jõudis kohale järgmisel päeval pärast tähtaega. Ühe päeva hilines 6% kirjadest ehk 63 kirja. Kahepäevase ja suurema hilinemisega jõudis adressaatide postkasti vaid 1,4% kirjadest ehk 15 kirja. Kõige paremini toimetatakse kirju kätte Põlvamaal, kus õigeaegselt jõudsid kohale kõik kirjad. Kõige rohkem on arenguruumi Lääne-Virumaal, kus õigeaegselt jõudis kohale 84% kirjadest. Kontrolli tulemused näitavad, et Eesti Post vastab postiseaduses sätestatud nõuetele, mille kohaselt tuleb vähemalt 90% lihtkirjadest järgmiseks päevaks kätte toimetada.

ETTEVÕTLUS

Maxima avab kulinaaria- ja kondiitritsehhi

Eile alustas Põhja-Tallinnas tööd Maxima kulinaaria- ja kondiitritsehh. Tsehhis sai tööd 60 inimest. Tsehhis valmib iga päev 120 nimetust salateid, lihatooteid ning torte ja kooke, kokku kolm tonni toodangut. Tsehh hakkab kaubaga varustama Maxima Harjumaa, Rapla, Haapsalu ja Kuressaare kauplusi. Maxima avalike suhete juhi Erkki Erilaiu sõnul investeeriti uude tsehhi ligi 450 000 eurot. Suur osa toodetest valmib spetsiaalselt Eesti tarbija maitse-eelistustele koostatud retseptide põhjal, lisas Erilaiu.

EHITUS

TOPi taha plaanitakse kortermaju

Tallinna linnavalitsus otsustas esitada linnavolikogule kehtestamiseks Tallinna Olümpiapurjespordikeskuse (TOP) ja lähiala detailplaneeringu, mis näeb ette ka TOPi naabrusesse uute hoonete – veekeskuse, sadamahoone ja kuni kolmekorruseliste korterelamute või ärihoonete – rajamist.

neato™ **2 aastane garantii**

UUE PÕLVKONNA ROBOTTOLMUIMEJAD

Neato on võimas akutoitel imur, mis toimetab omapäi. Ta kaardistab laserkiirte abil elamise ja koristab nii vaipkattega kui kõva põranda süstemaatiliselt toast tuppa liikudes. Kui akud tühenevad, laeb masin end iseseisvalt ja jätkab tööd sealt, kus see pooleli jäi. Roboti saab seadistada töötama kindlatel kellaaegadel igaks nädalapäevaks, nii ei pea koristamise ajal ise kodus olema.

Spetsiaalselt lemmikloomade omanikele disainitud mudel, tihedama filtri ja harjastega.

XV-15 449 € **XV-25 519 €**

Smartpostiga saatmine üle Eesti tasuta!

SALONG JA HOOLDUS
E-R 9-18, L 10-15
Rannamõisa tee 15 / Oja 2
Telefon 621 7504

homeyard*
www.homeyard.ee

VALIMISED

Turgude valik oleks Mario Monti. Hulk Itaalia valijaid taas valmis järgima Berlusconi

A SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Euro käekäigu jaoks järgmise olulise versta-postini - valimisteni Itaalias - on jäänud vaid mõni päev.

Oleks turgude teha, jätkaks ametis Mario Monti, riigi 2011. aasta sügisel Kreeka-laadse võlakriisi äärelt tagasi toonud tehnokraat.

Itaalia valijad soovivad, kes ootasid Montilt imet, kuid on pidanud kannatama hoopis süvenevat majanduslangust ja tööpuuduse kasvu, on uuesti valmis järgnema ennem Silvio Berlusconi vilepillile või hääletama endise koomiku Beppe Grillo põhivooluparteidevastase protestipartei poolt. Või valimispäeval üldse koju jääma.

Veebruari algul avaldatud viimastes arvamusküsitlustes olid Monti tsentristid alles neljandal kohal. Ning 20–30% valijatest ei osanud veel oma eelistust öelda.

Valdav ootus on siiski, et valimiste järel jätkab Monti koalitsioonis vasaktsentristliku alliansiga esotsas demokraatliku partei juhi Pier Luigi Bersaniga, kes on seni olnud arvamusküsitlustes suurima toetusega. Ent seda edumaad on 2011. aasta novembris ametist lahkuma sunnitud Berlusconi ootamatult jõudsalt vähendanud.

“Itaallased kalduvad valima pigem seda halba, mida nad juba tunnevad,” põhjendas Chicago Boothi ärikooli professor Luigi Zingales ajalehes Wall Street Journal. “Vähemalt räägib Berlusconi maksude alandamisest, ehkki peaministrina pole ta korduvalt ootusi täitnud.”

Varamaks hingusele. Berlusconi meelitas kärpekuurist vintsutatud valijaid lubadusega Mario Monti kehtestatud vihatud varamaks tagasi pöörata ning neli miljardit eurot, mis mullu eluasemete maksustamisest selle maksuga riigikassasse laekus, rahvale sularahas tagasi maksta. Monti sõnul on sellised lubadused sisuliselt hääle kokkuost.

Rahva toetus Montile endale, mis 2011. aasta sügisel küündis 70%-le, on kokku kuivanud 30%-le. Monti käivitatud kärpekuur ja maksutõusud on küll investorite usalduse tagasi võitnud ja Itaalia valitsuse laenukulud kriitiliselt piirilt alla toonud, kuid rahva elujärg halveneb.

2001. aastast on Itaalia majandus neljandat korda languses, sealhulgas viimased kuus järjestikust kvartalit. Töötuse määr riigis on 13 aasta kõrgeimal tasemel ning kerkimas tulevaks aastaks juba 12%-le. Euroala riikidest on Itaalia koos Portugaliga ainus, kus SKP elaniku kohta on reaalnäitajates 1999. aastaga võrreldes kahanenud.

Suurim probleem on krooniliselt kidur majanduskasv. Selle taga on Itaalia konkurentsivõime langus, mida enam valuuta devalveerimise-

”**Arvame, et on äärmiselt vähe tõenäoline, et Itaalia saab tugeva ja üksmeelse valitsuse, mis suudab ametis püsida järgmised viis aastat.**

Mediobanka Securitase analüütikud

ga “arstida” ei saa. Euro käibeletulekust on Itaalia tööjõukulud kasvanud kiiremini kui Saksamaal, ent erinevalt muust Lõuna-Euroopast, kus need nüüd kriisiga alanema on hakanud, pole Itaalias seda pööret veel toimunud. Itaalia tööstuses on tööjõu ühikukulude kasv jätkunud, kirjutas äsja ajakiri Economist.

Erinevates maailma riikide võrdlustes, kus korvutatakse äri tegemise lihtsust või korruptsiooni, on ELi riikidest tihti peale Itaaliast veel halvemad näitajad vaid Kreekal.

Suur potentsiaal. Samas on Itaalia majandusel rida tugevaid külgi – erasektori laenukoormus on madal ja säästud suured, pangad stabiilsed. Tööstusbaas on tugev ja ekspordivõimeline, ehkki kaubad sellised, millel on raskem konkureerida arenevate riikide toodanguga kui Saksamaa masinatel või seadmetel. Nagu OECD kui ka IMFi viimased analüüsid viitavad, on Itaalia majandusel suur kasutamata potentsiaal, mida hoiab tagasi majanduse suur ülereguleerimine ja kiivalt kaitsitud erihuvid.

Mario Monti korraldas pensionireformi ja alustas tööturu reformimisega, kuid reformid on pooleli. Praegu on uutel tulijatel – eelkõige noortel – ikka alles liiga raske tööturule pääseda. Reeglid on jäigad ja tööjõumaksud liiga kõrged.

Just siin on Montile aga suuremaid vastuolusid demokraatliku parteiga, mis tahaks tööturu reformimisel aja maha võtta ja tehtul paar aastat laagerdada lasta. Radikaalsematele jõududele vasakleeris oleks seegi lahendus liig. Nii prognoosivad vaatlejad nõrga koalitsiooni sündi, mida lõhestavad sisevastuolud ja mis ilmselt kaua ei püsi.

“Arvame, et on äärmiselt vähe tõenäoline, et Itaalia saab tugeva ja üksmeelse valitsuse, mis suudab ametis püsida järgmised viis aastat,” hindavad Mediobanka Securitase analüütikud.

Valimiste tulemust on väga raske prognoosida, nentis Citigroupi ökonomist Giada Giani läinud nädalal. Muu hulgas on see tingitud Itaalia keerulisest valimissüsteemist. “Väga väikesed muudatused hääle arvus võivad oluliselt mõjutada kohatade arvu senatis.” Parlamendi alamkojas on Bersani ja Monti koalitsioonil kergem ülekaalu saada.

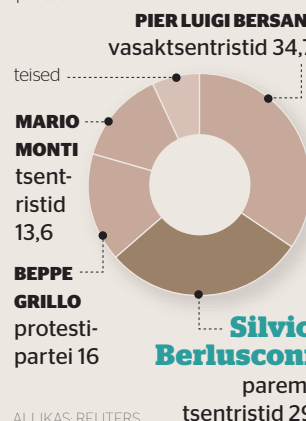
Halvimaks võimalikuks tulemuseks hindavad vaatlejad Berlusconi võitu alamkojas, mis lööks kõikuma investorite usalduse nii Itaalia maksevõime (võlatase 127% SKPst) kui uuesti ka euro suhtes, pannes proovile Euroopa Keskpanka võime turge rahustada. Itaalia võlakirjaturu maht on üle 2 triljoni euro.

Turud on vaos püsinud, ehkki ei saa välistada, et valimised selget tulemust ei anna. See tähendaks uusi valimisi ja poliitilise ebakindluse jätkumist.

Võrdlus

Berlusconi tugeval teisel kohal

Valijate eelistused veebruari alguses, protsentides

PEAMINISTER Mario Monti toetajate hulk Itaalias on pärast tema ametisse astumist tublisti kukkunud, kuid valdava ootuse järgi jääb ta valimiste järel võimuohje hoidma. Pildil koos abikaasa Elsaga. FOTO: SCANPIX

Taust

Tagasi võidetud usaldus

2011. AASTA NOVEMBRIS oli oht, et võlakriisi kisutakse ka Itaalia – euroala suuruselt kolmas majandusruum.

Itaalia 10aastase tähtajaga võlakirjade tootlus kerkis 7,26%-le, mis on euroala rekord.

SILVIO BERLUSCONI astus tagasi ning ametisse sai Mario Monti tehnokraatide valitsus, mis on käivitatud reformidega suutnud turgude usalduse taastada – 10aastase tähtajaga võlakirjade tootlus on alanenud 4,40%-le.

VALIMISTE LÄHENEDES on investorid taas ettevaatlikuks muutunud ning raha väljavool riigist on suurenenud.

VALIMISED TOIMUVAD eeloleval pühapäeval ja esmaspäeval.

Teedeprojektidega suund 3D-le

Maanteeamet on võtnud suuna liikuda ka teede projekteerimises 3D projektide poole ning arvestada rohkem pinnamudeleid. Praegu ollakse kolmemõõtmeliste projektidele ülemineku faasis, kirjutas teemaveeb Ehitusuudised.

“Praegu me üritame järjest rohkem teha projekte sellisel, et oleks olemas pinnamudelid, mille järgmine samm oleks, et kõik projekti osad oleksid oma-

vahel dünaamiliselt seotud ja muutuvuses,” ütles maanteeameti avalike suhete osakonna peaspetsialist Allan Kasesalu.

“Ilmselt 2–3 aasta pärast teeme me projekte juba juba täielikult pinnamudelitega ja liigume dünaamiliste pinnamudelite suunas. Praegu oleme aga just selles faasis, kus me alles läheme üle 2D-joonistelt 3D-joonistele,” lisas ta.

EHITUSUUDISED.EE

Eesti IT-firma lahendus aitab geenipankadel ühisuuringuid teha

ASI Cybernetica, tarkvara tehnoloogia arenduskeskuse ja Tartu Ülikooli loodud lahendusega saavad geenipangad teha ühiseid uuringuid nii, et geenidooonorite privaatsus on tagatud. Toetudes ajakirja Science andmetele, lahendab see probleem, kus teadusuuringutes saaks tuvastada osalejate isikuid avalike geneetika- ja suguvõsaandmebaaside kaudu.

Mitmes riigis kogutakse ini-

meste geenandmeid, et uurida geenide mõju pärilikele haigustele ja inimese tervisele. Paraku on iga sellise geenipanga andmestik tihti piiratud selles riigis elavate inimestega ja see takistab uurimistulemuste üldistamist.

Tulemus saavutati turvalise ühisarvutuse tehnoloogiat rakendades. Turvaline ühisarvutus võimaldab andmeid koguda ja analüüsida nii, et töötleja ei näe ühtegi konkreetset väärtust.

Nii on võimalik luua mitme geenipanga ühine andmekogu, mis on analüüsiv oluliste geenivariantide otsimiseks, kuid ei leikita isikuandmeid.

“Rahvusvaheline koostöö on biomeditsiinis kriitilise tähtsusega ja praegu oleme sellele ühe sammu võrra lähemal,” ütles Tartu Ülikooli bioinformaatika professor Jaak Vilo.

“Kehtivad isikuandmete kaitse seadused loevad geenian-

meid eriti tundlikeks ning inimeste isiku varjamist tuleb siin tõsiselt võtta,” lisas professor.

Tarkvara tehnoloogia arenduskeskus töötas koos ülikooliga välja analüüsimeetodid ja realiseeris need Cybernetica turvalise ühisarvutuse süsteemi Sharemind abil. Eksperimendid näitasid, et lahendus turvagarantiid on paremad, kui seni teadaolevatel lahendustel.

ARIPAEV.EE

FOTO: RAUL MEE

KASULIK

Võimumängud tööl. Kui kommunikatsioon ei edene

ALEXANDER KOTCHUBEI
"Juhi käsiraamatu" kaasautor

Võimumängudest tehakse juttu siis, kui juhi-alluva suhetes tekivad mitmesugustel põhjustel probleemeid. Üldjuhul on võimumängudega tegemist juhi-alluva ehk kõrgemal-madalamal tasandil olevate inimeste puhul, kuid need esinevad ka kahe võrdse tasandi juhi või töötaja suhetes.

Töös tuleb tihti ette olukordi, mida tajume ebamugavana ja nimetame "ebaefektiivseks töoprotsessiks". Näiteks annab juht töökorralduse, mille alluv peab täitma. Kui see aga ei õnnestu, on juhil võimalik loobuda korraldusest, teha töö ise ära või leida mingi muu viis alluvat suunata. Samuti võib juht tunnetada, et tema tegevusi vaidlustatakse, tema positsiooni arvustatakse. Või juhtub juhi ning alluva vahel tööväliselt midagi, mis mõjutab suhteid tööl.

Võimumängude algpõhjuseid on kaks. Esiteks isiksuste erimeelsused: isiksused ei sobi omavahel. Algusest peale on tegemist antipaatiaga teineteise vastu, mis on küll varjatud, kuid tajutav. Niisugune olukord ei saa igavesti kesta ja ei ole kindlat põhjust, millest kinni hakata. Seetõttu leitakse või luuakse sobiv põhjus ja sellega käivitatakse võimumäng.

Vanast ajast kaasa võetud ebaameeldivad kogemused – varem kokku puutunud juht ja alluv toovad kaasa ebaameeldivaid mälestusi, mis paratamatult mõjutavad nüüdset käitumist. Selgitamise asemel valitakse võimumäng.

Teine põhjus on tööalased erimeelsused. Arva-

Hea viis võimumängule piir panna on probleemi avalikustamine. Seda toetavad avatud organisatsioonikultuur ja avatud suhted organisatsioonis.

Ä Taust

Rohkem praktilisi nõuandeid loe Äripäeva käsiraamatutest **KASIRAAMAT.ARIPAEV.EE**

15 aastat
Äripäeva käsiraamatuid

mused lähevad lahku või tekivad mingid arusaamatused, mille tulemusel muutuvad suhted pingestatuks.

Algpõhjuste kõrval on võimumängu eelduseks ka n-ö soodsad tingimused organisatsiooni kultuuris, nõrk juhtimine, ebaküpsed isiksused (nn mängijad). Sobivad tingimused ja mõni algpõhjus loovadki keskkonna, kus võib käivituda võimumäng.

Üks võimumängude põhjus võib olla ka kehv kommunikatsioon. Kommunikatsioonis on teatavasti kaks või rohkem osalist ja kõik vastutavad selle eest, et tulemus oleks konstruktiivne. Tööl peetud vestlused osutuvad paraku sageli poolikuks ehk sõnum ei jõua kohale või tõlgendatakse seda valesti. Selle lahendamiseks tuleb asja kohe selgitada või siis veidi jahtunult koos arutada.

Kehvast kommunikatsioonist tingitud võimumängude puhul aga leitakse muu viis: oma õiguse tõestamine. Üks osalistest, pidades silmas ebaõnnestunud kommunikatsiooni ja omades seejuures võimu, keerab ebarahuldava tulemuse teise poole süüks. Selle asemel, et istuda, arutada ja tunnistada, et kaks poolt teineteist ei mõistnud, hakatakse otsima, kes on süüdlane ja vastutab kehvade tulemuste eest.

Võimumäng võib avalduda kriitika ja süüdistuste või üldse suhtlemise puudumisena – asjast ei räägita, kuid antakse mõista, kelle süü tõttu see juhtub.

Niisugust võimumängu soodustavad konkureeriv keskkond, nõrk juhtimine, reeglite vähesus või mitteametlikkus ja isiklikud vastuolud minevikus.

Hea viis sellisele võimumängule piir panna on probleemi avalikustamine. Seda toetavad avatud organisatsioonikultuur ja avatud suhted organisatsioonis.

Ä Pane tähele

Soovitused võimumängu osalistele

1. TÖÖSUHTLUSES õpi tähele panema sinu üle võimu omavaid inimesi, kellel on raske avatult suhelda, oma arvamust välja öelda – enamasti kipuvad nemad selliseid mänge mängima.

2. KUI VÕIMU OMAVA inimesega suheldes lõppes vestlus tulemusteta, mõtle läbi võimalikud "sinu süü tõttu juhtunud ebaõnnestumised". Just need võivad hiljem saada sinu "ebaõnnestumise ametlikeks põhjusteks", isegi kui ise leiad, et tegelikult on asjad vastupidi.

3. KUI VÕIMU OMAVA inimesega suheldes läks vestlus teravaks, siis arvesta, et iseenesest mõõdukas vestlus muutub kiiresti vaidluseks, kui sa ei ole valmis kuulama. Üldjuhul tasub lühema aja jooksul olla tähelepanelik ootamatute tööülesannete saamise suhtes, muudatuses suhtes sinu professionaalses tegevuses jne. Paranoiliseks ei tasu muutuda, oodates, et nüüd kindlasti midagi juhtub, aga tuleb valmis olla selleks, et plaan võtta puhkus soojale maale sõiduks võib võimumängu tõttu luhtuda.

Ä Mis on mis Võimumängud

SISULISELT SUHTEMÄNGUD, mille käigus toimub võimu saamine, kasutamine ja kaotamine.

FORMAALSE võimumängu puhul on tegemist võitlusega ametliku staatuse, positsiooni, ametikoha jm eest.

MÕJUVÕIMU mängu korral on tegu pigem psühholoogilise võimu saamise või kaotamisega organisatsioonis ja kollektiivis.

Juht kahe tule vahel

ÜKS LEVINUMAId võimumänge on "Keskastmejuht kahe leeri vahel". See käivitub enamasti siis, kui keskastmejuhi kohale asub uus inimene. Ühelt poolt avaldab talle survet juhtkond, kellel on oma huvid (haarata keskastmejuht oma leeri), ning teiselt poolt alluvad, kellel on selles mängus sama siht. Uus keskastmejuht peab valima, kelle poolt ta on.

Ohud leeri valikul:

ALLUVATE poole hoidmine sunnib juhti varjama nende vigu, kandma kaasvastutust nende tegude eest. See mõjutab kohe ka tippjuhtide arusaamist. Niisugusesse olukorda sattunud juhti nimetatakse vahel pooljuhiks.

ÜLEMUSTEGA liitumine võib kujundada jooksupoisi ja halbade uudiste tooja rolli. Sellised juhid pole populaarsed ei töötajate ega tippjuhtide seas ning põhjustavad pidevas stressis töötamist. Alluvatelt tulevad reetmissüüdistused.

KUI JUHT poolt ei vali, võib see kaasa tuua nii tippjuhtide kui ka alluvate süüdistused ebaloojaalsuses ja meeskonnamängu eiramises.

PRIVILEEG

ainult Äripäeva lugejale

Motörheadphönes kõrvaklapid

Maailma uus tippbränd muusikaarmastajale – Motörheadphönes. Kui Te armastate muusikat niivõrd, et soovite seda vaid endale hoida, siis on see uudis just Teile. Hi-Fi-kõrvaklappide uusim tase. Rokkaritelt neile, kes rokivad oma sisimas. Me kõik armastame bassikõla tekitatud sügavat madalat ja sooja tunnet, mis paneb meie keha värisema. Kõla müristab läbi Teie rinna ja tekitab tunde, et see tuleb kusagilt seestpoolt, mitte kaugemal asuvast kõlarist. Proovi ja roki! **

49-129 €

Veiniostureis Bordeaux'sse

Vaid 1450 €

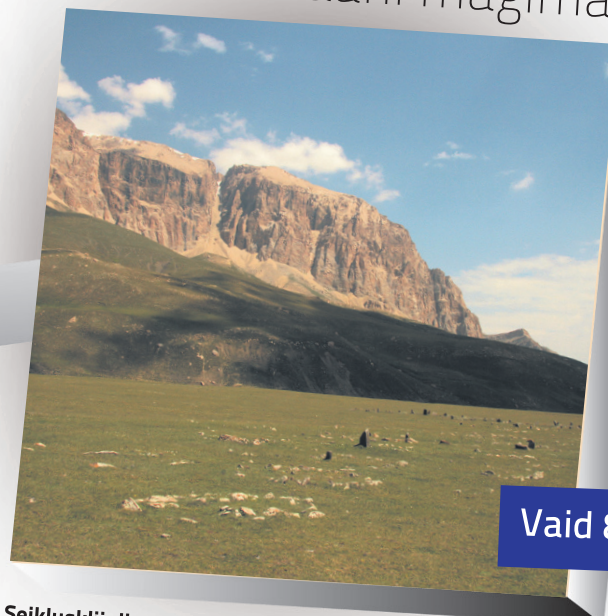
KonTiki unikaalne veiniostureis Bordeaux'sse. Lõbus teekond heas seltskonnas kohta, kus Dionysost tabas jumalik inspiratsioon. Tunnustatud veinimõisad ning kohalike veinide degusteerimine, värsked austrid ja Prantsuse köögi hõrgud maitset. Reis toimub 25.–30. aprill 2013. Mõelge vaid, mida pakub Privileeg Äripäeva tellijatele: Teil on erakordne võimalus tutvuda süvitsi Prantsusmaa ühe põnevaima piirkonna gastronoomia ja veinikultuuriga. Sauternes, austriküla Cap Ferret, foie gras ja muud piirkonnaga seotud hõrgud märksõnad. Öhtusöögid chateaux's Aquitaine' maakonna traditsiooniliste roogadega.

** Valik: Motörheadphönes Motörizer – 129 eurot, Motörheadphönes Iron Fist – 119 eurot, Motörheadphönes Bomber – 99 eurot, Motörheadphönes Overkill – 59 eurot, Motörheadphönes Trigger – 49 eurot.
*** Sünnipäeva- või nõupidamislaua hõrgutised kuuele / 38 eurot, Le Big Boss kuuele / 56 eurot.

ELUS ON VÄHE NEID, KELLEL ON PRIVILEEG. ÄRIPÄEVA LUGEJANA* KUULUTE KINDLALT NENDE HULKA. PRIVILEEG ON UUS EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND, MIS AVAB TEILE UNIKAALSETE PAKKUMISTE MAAILMA. PAKKUMISED ON TEIE JAOKS HOOLEGA VALITUD JA PANDUD KOKKU ÄRIKLASSILE OMASEL TAILOR-MADE-PÕHIMÕTTEL. NENDE SISUKS ON KVALITEET NING KORDUMATU LISAVÄÄRTUS, MIDA SAAVAD NAUTIDA ÜKSNES VALITUD. VAADAKE JA VEENDUGE ISE: PRIVILEEG ON OMA NIME VÄÄRT.

* Äripäeva lugejateks loetakse eraisikutest tellijaid ja Äripäeva tellinud ettevõtete töötajaid.

Aserbaidžaani mägimatk

Vaid 890 €

Seikluskliiniku tailor-made Aserbaidžaani mägimatk Shahdagi tippu. Valige seltskond, vaadake 4243 m kõrguselt alla oma senisele elule ja avastage, et selle otsusega ületasite Te oma bossi mäekõrguselt. Aserbaidžaan on uus ja eksklusiivne sihtkoht 2013. aasta vallutusteks. Aserbaidžaan on seiklushimulistele mitmes mõttes ihaldusväärne. Turiste seal veel väga palju pole ning sinna saamiseks tuleb läbida keeruline lubade ja viisade kadalipp. Inimesed on Kaukaasiale omaselt lahed ja suhtlusaltid. Loodus oma kaunite vaadetega kutsub avastama ning söök ja jook viivad lausa keele alla. Reis toimub 04.07–13.07.2013.

Imre Kose & Gourmet Club

38 €

Imre Kose & Gourmet Clubi särav sünnipäeva- või nõupidamispakett kuuele. See on kokku pandud vaid Teile või Teie partneritele ja sõpradele mõeldes. Ainult võimalikult värsked ja naturaalsed komponendid eesmärgiga pakkuda ainulaadseid uusi maitseaudinguid. See on rutiinivaba võimalus üllatada oma kaastöötajaid või äripartnereid eksklusiivsete maitsetega sünnipäeva puhul või nõupidamistel. Seda enam, et igal aastaajal ootab teid just see unikaalne rikkalik maitsebuket, mis on saanud innustust hetke parimatest kodumaistest metsa- ja aiasadustest.***

Vaata kõiki pakkumisi: privileeg.aripaev.ee

PÕLLUMAJANDUSPLAST

Silopallikilest saab probleemtoode. Müüja hakkab jäätmete eest vastutama

SILOPALLIKILE kuulutamiseega probleemtooteks soovib keskkonnaministeerium tõhustada loodushoidu ja kontrolli kile käitlemise üle. Säärest olukorda, nagu pildil näha, see siiski ei välista.

Ä Kommenteer Põllumees peab tagama plasti puhtuse

AGU REMMELG
Asi Ragn-Sells arjuht

Keskkonnaministeeriumi ka-va põllumajandusplast probleemtooteks liigitada ja sellele laiendatud tootjavastutuse rakendamine on põllumajandustootjate huvides. Nii saab ta vastutusest vabaks ja tema asemel vastutab sissetooja.

Esmapilgul peitub regulatsiooni rakendamise väljakutse selles, et põllumehi on vähe, nad paiknevad hajusalt üle Eesti. See muudab kogumislahenduse kalliks. Lisaks sõltuvad põllumajandusplasti taaskasutamise võimalused materjali puhtusest – mida puhtam materjal, seda suurem on selle ringlussevõtu tõenäosus.

Senise lahenduse pluss oli see, et põllumehe huvides oli anda plastijäätmed üle võimalikult puhtana. Kuigi uue seaduse järgi on kogumise vastutus läinud sissetoojatele, siis materjali puhtuse saab ikkagi tagada põllumees. Positiivset väärtust omab vaid puhas plast. See-ega sõltub taaskasutuse sihtarvude täitmine ja süsteemi kulukus otseselt sellest, kui puhas plasti õnnestub koguda.

Silopallikilel puudub tööstusele väärtus

ARVI TAMMEL
Asi A.Tammel nõukogu esimees

Seaduse eelnõu seletuskiri ei veena küll kuidagi sellise seadusemuudatuse vajalikkuses ja otstarbekuses.

2009. aastast kehtinud kord toimis ja muutus täiuslikumaks, hoolas põllumajandusplasti omanik, kes kogus seda puhtana, sai lausa tasuta või sümboolse tasu eest tema jaoks tüütust jäätmeist lahti.

Probleemtoote vastu tunneks jäätmekäitlejad vähem huvi, sest seadus näeb ette erikäitlust ja 50% kogutust peab minema taaskasutusse. Plastitööstuses aga praegu nõudlus põllumajandusplasti järele puudub, kuna puudub tehnoloogia jäätmete pesemiseks, peenestamiseks ja granuleerimiseks.

Põllumajandusplasti nimetamine probleemtooteks ja selle sunniviisiline kaelamäärimine sissetoojatele ei suurenda plastitööstuse huvi selle vastu. Selleks on vaja hoobasid, mis muudaks ringlussevõtu majanduslikult põhjendatuks. Kõigepealt on tarvis luua nõudlus turul.

Ma ei saa aru, kuidas sellist seadust on võimalik täita, ja veel täiendavate kulutusteta?

Ä AIN ALVELA
ain.alvela@aripaev.ee

Keskkonnaministeeriumi plaan muuta senini pakendina käsitletud põllumajandusplast probleemtooteks tekitab selle müüjates, põllumeestes ja jäätmekäitlejates vastakaid arvamusi.

Lühidalt öeldes tähendab muudatus seda, et põllumajanduses kasutatavat plasti – silopallikilet, silokattekilet, kiletunnelit, kattevõrku ja plastinööri – hakatakse käsitlema kui probleemtoodet, mis toob endaga kaasa sellele laiendatud tootjavastutuse süsteemi rakendumise.

Sisuliselt – kui varem kogus oma jäätmed kokku ja andis jäätmekäitlejale põllumees ise, siis nüüd peab seda tegema plasti tootja või sissetooja. Seadus lubab selle kohustuse anda üle tootjavastutusorganisatsioonile (TVO). Viimaseid on Eestis praegu viis.

Uus kord puudutab nii põllumajandustootjaid, jäätmekäitlejaid kui ka müüjaid-importijaid. Ja nagu ikka uuenduste korral, ollakse eri meelt.

Nii näiteks ei saada aru, miks on põllumajandusplasti kui probleemtoote nimistust välja jäetud näiteks kasvuhooneteks, katteloorid, istutuskile, mida kasutavad maasikakasvatjad. Või kes peab rajama kogumispunkti? Või mida kokkukogutud plastijäätmetega peale hakata? Või kes kannab kogumise kaaskulud?

Sissetoojaid võidakse survestama hakata. Tööstuses ja põllumajanduses kasutatavate kiletoodete ja -materjalide valmistaja OÜ Slipest juhatase liige Andro Laul on seda meelt, et uue seaduse taga on tegelikult põllumeeste lobitöö, mille eesmärk oli lahti saada pakendiaktsiisist.

“See, et kile on toore, on teada juba ammu ja seda kogutakse kokku aastaid. Lihtsalt nüüd saavad toormehuvilised panna sissetoojad ja tootjad fakti ette, et teil on kohustus, ja sellega dikteerida oma tingimusi,” tõdes Laul. “Nüüd peame tagama, et põllumajandusplasti jäätmetest lahtisaamine oleks põllumeestele võimalikult mugav. Samas ei küsi keegi, kuidas me selle määra – 70% – kätte saame. Tootjatel on kohustus, aga teistel justkui ei ole.”

Küll on Laul päri sellega, et iseenesest on põllu-

”**Helistasin sissetoojaid ja põllumehi läbi ja kõikidel oli sarnane arvamus – milleks reguleerida asja, mis toimib juba aastaid niikuinii.**

EPKK põllumajandusvaldkonna spetsialist Martin Vilem

majandusplasti muutmine pakendist probleemtooteks loogiline samm.

“Tegelikult ei pakendata kilesse silo, vaid rohtu, millest siis kile sees valmib silo,” selgitas ta. “See on nagu vorstinahk, ka see pole ju pakend.”

Laulu arvates hakatakse peagi kilejäätmetele n-ö jahti pidama, sest kui sissetooja oma 70protsendilist kogumismäära kätte ei saa, ootab teda trahv. Teise võimalusena näeb ta petuskeemide tekkimist, sest leiab, et uus süsteem on üpris kontrollimatu.

Silopallikile vs. metall – väärt toore mõlemad.

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (EPKK) põllumajandusvaldkonna spetsialist Martin Vilem ütles, et põllumeeste ja sissetoojate üldine seisukoht on, et tegelikkuses pole meil kilejäätmetega siiani probleemi olnud, kuna tegemist on sarnase jäätmega nagu vanametall – sellel on hind ja keegi ei soovi raha minema visata.

“Helistasin sissetoojaid ja põllumehi läbi ja kõikidel oli sarnane arvamus – milleks reguleerida asja, mis toimib juba aastaid niikuinii,” rääkis Vilem. “Kuna tegelikkuses on selle kile kogused marginaalsed, siis jääb segaseks jõuline seadusega sekumine teemasse, mis oli juba korraldatud.”

Vilem leiab, et selline muudatus peab olema kasulik teatud huvigruppidele, kuna vastasel juhul nii segast, raskesti kontrollitavat ja kallist lahendust jäätmekogumisele ei rakendataks.

“Sissetoojatest kogusid kilet need, kel tootvalikus ka muud probleemtooted, näiteks kanistrid jmt. Koguvad edaspidigi,” märkis ta. “Sissetoojad, kes tegelevad ainult kilega, peavad hakkama seda nüüd ka koguma, aga neil pole selleks tehnilist võimekust.”

Asi Väätsa Prügila juhataja Aivar Lõhmus tunnistab, et kuigi plastijäätmetel on positiivne hind, peab siiski arvestama, et kui põllumees annab üle sellise koguse, mille transpordikulu on suurem kui üleantava koguse positiivne väärtus, ongi käes küsimus – kes kannab kulud.

“Levinud arvamus, et jäätmed on kaup ja sellest tulenevalt on kõigil jäätmetel positiivne väärtus, on eksitav,” nentis Lõhmus. “Arvatakse, et Iru jäätmepeletuskatla käikuminekul on jäätmed toore ja antakse üle positiivse hinnaga. Tegelikult maksavad jäätmete üleandjad Iru jaamale põletamise eest peale.”

Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna ju-

Ä Mis on mis Tootjavastutuse põhimõte

TOOTJA peab vastutama oma turule lastud toodete eest ka siis, kui nad on muutunud jäätmeteks, vajaduse korral need jäätmed kokku korjama ning korraldama nende käitlemise.

PÕHILISED KOHUSTUSED: jäätmete kogumine, taaskasutamine, kulude kandmine.

Ä Tasub teada Põllumajandusplast kui probleemtoode

PÕLLUMAJANDUSES kasutatav silopallikile, silokattekile, kiletunnel, kattevõrk ja plastnäär.

PIISAVALT suur kogus plaste, mis on piisava puhtuse korral lihtsasti ringlusse võetavad.

ALATES 01.01.2013 on põllumajandusplasti tootja kohustatud tagasi võtma või korraldama enda poolt turule lastud põllumajandusplasti tagasivõtmise ja taaskasutamise.

ALATES 01.01.2013 peavad olema kõigis põllumajandusplasti müügikohtades üleval teated, kuhu saab põllumajandusplasti jäätmeid tagastada.

PÕLLUMAJANDUSPLASTI jäätmeid tuleb koguda lahus muudest jäätmetest.

ALLIKAD: KESKKONNAMINISTEERIUM, ADVOKAADIBÜROO GLIMSTEDT

hataja Peeter Eek märkis, et uue korra kehtestamise puhul põllumajanduskile käitlemisele ei ole asi keskkonnakaitses, vaid asi on pigem varimajanduses, pakendiaruandluses ja maksude laekumises.

“See on otsekui kurvide ümardamine, sest neid asju käsitleti varem risti-rästi. Eesmärk on jäätmetekke vähendamine,” selgitas Eek. “Näiteks rullsilos asendamine tranšeelahendusega on juba iseenesest jäätmete vähendamine. Ringlussevõtt ja muu taaskasutus, sh põletamine, on primaarne. Mitte ladestamine. Keskkonnainspektsiooni praktikas on aga fakte, kus silorullikile on maasse kaevatud, seda on põletatud jmt.”

Eeki sõnul on tootjatel vabadus, kuidas koguda, seda võib teha näiteks tootjate ühenduse kaudu. Ta leiab, et tegemist on piisavalt suure koguse plastiga, mis lihtsasti ringlusse võetav.

Ostame metsa-kinnistuid

OÜ Sõdra Metsad
Merivälja tee 1, 11911 Tallinn
Tel 516 3569
Faks 609 8055
taavi.mullerson@sodra.ee

PROBLEEM

Lahtise määrdeõli müügiga on väga lihtne ostjat petta. Tuntud kaubamärgi taga võib peituda nurgatagune toodang

A AIN ALVELA
ain.alvela@aripaev.ee

Õlide ja määrdeainete maaletoojad väidavad, et praegune aeg soosib lahtiselt müüdava õliga äritsejaid, kes pakuvad sageli kaubaks küll pealtnäha kvaliteetset õli, ent hiljem selgub, et saadud ollus rikub kalleid seadmeid ja uusi mootoreid.

Iseäranis varitsevad lahtise õli (kliendi taarasse müüdav õli) ostjat niikuinii erinevad ohud, mistõttu odavamat hinda taga ajades ei ole kuigi mõistlik minna seda hankima kusagilt kõrvalises garaažis paiknevast "poest". Ka tasub eriti tähelepanelik olla siis, kui suvalisest vaadist müüakse näiteks väidetavalt kvaliteetset, tuntud tootja mootori- või hüdroõli. Keegi ei ruttaks ju joogivett ostma nõust, kuhu on peale kirjutatud "Lahusti".

Rusikareegel ütleb, et õlide ja määrdeainete kvaliteedi, nõuetele vastavuse ning garantii peaksid tagama eelkõige kindla tootja kaubamärgiga müüdatavad plommitud pakendid.

OÜ Addinol Lube Oil müügijuht Kaido Kõöp tunnistas, et õliturul on igasuguseid müüjaid ja õli ostes tasub eelistada ikka tuntud-teatud tootjate siniseid edasimüüjaid. Eks see ole nii nagu kõige muugi puhul.

"Erinevates töökodades ringi liikudes puutun ikka ja jälle kokku olukorraga, kus inimene on soe-

tanud endale niivõrd tähtsa hüdroüsteemi koostisosa, nagu seda on hüdroõli, seejuures teadmata, kus see toodetud on," nentis Kõöp. "Paljud ei saa siiani aru, et nad on hakanud näiteks Saksa maal valmistatud toodangu asemel kasutama Venemaa toodangut. Ettevõtte masinapark on aga pidevalt uuenenud ja nõudmised määrdeainetele aina kasvanu," selgitas ta.

Odavust taga ajavad ostjad ärgitavad pettureid.

Tavaliselt satub ettevõtte sellisesse seisu odavamast hinda otsides, sest lahtine õli on tehases pakendatust niikuinii odavam – samas võib selle kvaliteet olla kõikuv. Sestap on kirjeldatud situatsioonis satutud olukorda, kus too Venemaa õli töötas kakskümmend aastat tagasi veel suurepäraselt, ent praegu ei kannata enam vähimatki kriitikat.

"Mis puutub õli hinda, siis ei ole kindla tootja plommitud 200-liitrises õlivaadis müüdava toote hind võrreldav suvalisse plommimata 200-liitrise vaati villitud sama toote hinnaga – teine on üksjagu odavam," kinnitas Kõöp. "Olen kokku puutunud juhtumiga, kus müüdi lahtiselt (kliendi taarasse) määrdeõli, aga pärast proovide analüüsimist selgus, et see ei vastanud absoluutselt müüja väidetud kaubamärgi tootele ja selle eeldatavale kvaliteedile," lisas ta.

Lahtise õli ostmisel seisneb oht ka selles, et taara ei pruugi olla puhas. Vaadi põhja on võinud satuda kaltsujuppe, vett või liivapuru.

Kõõbi sõnul ei pruugi olla välistatud isegi see, et suures garaažis on keegi seda taarat eelnevalt kasutanud näiteks vanaõli hoiustamiseks või hoopis

muu õli ostmiseks (näiteks valatakse transmissiooniõli jääkide peale mootoriõli).

Erinevaid õlitooteid Eestisse toova OÜ Konetex Grupp juhatuse liige Sulev Tehvand kinnitas, et töepoolest on lahtise õliga ostja petmine tõsine probleem, kusjuures ebaausate ölimüüjate tegevusele annab hoogu eelkõige tarbijapoolne hinnasurve. Ka tema sõnul on üsna levinud skeem, kus Venemaal toodetud õli müüakse Läänes toodetu pähe.

"Konetex müüb lahtist õli ainult nõnda, et võtame tehases tulnud originaalvaadi lahti, paneme sinna peale pneumopumba ja klient saab sealt siis oma anumasse võtta nii palju, kui soovib, nähes ka täpselt, kust see õli pärit on, millist marki see on jne," kirjeldas Tehvand. "Probleem tekib nendel tööstustel ja teistel kasutajatel, kellele tuuakse õli kohale kasutatud vaadiga, millel on võib-olla heal juhul vaid must-valge printeriga trükitud etikett, millele müüja võib kirjutada mida iganes – kui üldse midagi kirjutab," rääkis ta.

Lahtise õli kvaliteeti peale vaadates ei hinda.

Tehvand on seda meelt, et nii nagu aeg-ajalt pääseb ringlusse solgitud mootorikütust, nii võib see juhtuda ka õlidega – seega taandub asi suhtumisele. Kui müüja ikka on võtnud sihiks ostjat petta ja turult lihtsamalt raha kokku korjata, siis võimalused on tal selleks olemas, võib öelda, et isegi päris head võimalused.

"Lahtise õli puhul ostjal sisuliselt puudub võimalus selle kvaliteeti visuaalselt hinnata, ta ostab selle heas usus," märkis ta. "Räägitakse küll, et tu-

Tootja plommitud 200-liitrises õlivaadis müüdava toote hind ei ole võrreldav suvalisse plommimata 200-liitrise vaati villitud sama toote hinnaga – teine on üksjagu odavam.

OÜ Addinol Lube Oil müügijuht Kaido Kõöp

”**Hüdrau-
likaõlide
puhul
on väga
tähtis
baasõli
puhtus,
seda võib
lausa
võrrelda
piirituse
puhtuse-
ga.**

OÜ Addinol
Lube Oil müü-
gijuht Kaido
Kööp

**LAHTISE õli,
aga ka teiste
määrdeainete
kvaliteedi
üks tagatis
on see, kui
seda osta
kindla tootja
kaubamärgi-
ga plommitud
vaadis. Nn tei-
se ringi vaadil
kaubamärk
enam mingit
garantiid õli
ehtsuse kohta
ei anna.**

FOTO: ANDRAS
KRALLA

medam õli võiks olla justkui kvaliteetsem, aga tegelikult on see ikka väga oletuslik.”

Vale või ebakvaliteetse õli kasutamisest rääkides ütles Tehvand, et kõige ohtlikum on see hüdrostsüsteemides – algul on tagajärg rikked, siis juba hüdropumpade purunemised jne.

Seega tasub erinevaid õlisid kasutaval ettevõtetel pingsalt mees pidada, et õli kvaliteedist sõltub seadmete ja masinate tööiga ning tootlikkus.

Väike kogus veel pahandust ei tee. Pärnumaal metsamajandusega, sh raie- ja kokkuveo teenuse osutamisega, tegeleva OÜ Eremka juhatuse liige Runo Ruubel vale või madalama kvaliteediga õli sattumises hüdrostsüsteemi või mootorisse väga suurt probleemi siiski ei näe.

“Peab ikka päris rämpsuga otsa sattuma, et jupid lendama hakkaks. Tavaliselt piirdub viga sellega, et mõne pumba filter tõmbub kinni või midagi sellist,” rääkis Ruubel. “Suuremad rikked võivad tulla siis, kui pidevalt madalakvaliteedilist õli kasutada. Tegelikult on ju nii, et metsamasina suuremahulise hüdrostsüsteemi õli ei vahetata korraga ära, lihtsalt väike osa valatakse peale ja tegelikult näiteks suve- ja talveõlid segunevad hästi,” märkis ta.

Kui kasutada suvel talveõli ja vastupidi, võib Ruubeli sõnul tulemuseks olla mootori normaalsest kiirem kulumine.

Eremka kasutab pikka aega kohaliku firma Flexoil ja Statoili tarnitavaid õlisid, mis tuuakse kohale tehase originaalvaatides. Selles peitub ilmselt ka põhjus, miks Ruubel saab kinnitada, et ettevõttes pole õlidega mingit muret ega vaeva olnud.

2,1

miljardi euro väärtuses importis Eesti 2012. aastal mineraal-seid kütuseid ja määrdeaineid.

Ä Kommenteer Hüdroõli kvaliteedile osutab viis näitajat

KAIDO KÖÖP
OÜ Addinol Lube Oil müügijuht

Valides hüdroõli, on vaja pöörata tähelepanu sellistele näitajatele nagu viskoossusindeks, õhu eraldusvõime, desmulgeerimisvõime (vee eraldusvõime), vahutavus ja filtreeritavus (puhtus).

Meie kliimale iseloomulike pidevalt vahelduvate temperatuuride tõttu on soovitatav hüdroõlide seast valida HVLP-klassi kuuluvaid aastaringseid õlisid (DIN 51524-3 HVLP). HVLP-klassi viskoossusindeksi miinimumnõue on VI = 140.

Viskoossusindeks näitab hüdrauliikaõli voolavuse sõltuvust temperatuurist, st mida kõrgem on viskoossusindeks, seda vähem sõltub õli voolavus temperatuurist ning õli kannatab rohkem madalat ja kõrget temperatuuri.

Parema õhu ja vee eraldusvõimega (möödetakse minutites) õlid on oksüdatsiooni- ja vananemisprotsessidele vähem vastuvõtlikud. Aeglane vee eraldumine hüdroõlist tekitab hüdrostsüsteemis korrosiooni.

Aeglane õhu eraldumine võib põhjustada kavitatsiooni. Kavitatsioon tekib väikeste õhumullikest moodustumisest vedelikus. Need mullikesed surutakse pumbas tugevalt kokku, mille tagajärjel tekivad mikropilahvused.

Kavitatsioon on eriti ohtlik hüdrostsüsteemi pumpadele ja klappidele, sest õhu kavitatsioonimullide plahvatamisel tekitavad metalli pinnale mikrokahjustused, mis lühendavad tunduvalt pumba ja muude hüdrostsüsteemi detailide tööiga.

Hüdrauliikaõlide puhul on väga tähtis baasõli puhtus, seda võib lausa võrrelda piirituse puhtusega – mida puhtamaks on baasõli filtreeritud, seda kvaliteetsem see on. Siit peaks küll iga mees aru saama, et mida odavam, seda vähem filtreeritud.

ARENDUSTEGEVUS

Tervisetehnoloogia valdkonna ettevõtted saavad Tehnopolil abil arengukiirendi

Tallinna Teaduspark Tehnopol avas tervisetehnoloogia ettevõtetele suunatud arengu kiirendamise programmi.

Programm aitab tõsta valdkonna ettevõtete pealekasvu ja taset ning kestab ühe ettevõtete grupiga keskmiselt aasta.

Selle aja jooksul peaks lahenema tervisetehnoloogia ettevõtete kaks peamist murekohta – rahvusvahelise müügi eelduseks oleva usaldusväärsuse tekitamine ja keerukas ligipääs investorrühale.

“Tervisetehnoloogia on atraktiivne, seal liigub palju raha ning tooted ja teenused luuakse globaalsele turule,” märkis Tehnopol juhatuse liige Pirkko Kõnsa. “Eestis on sel alal tugev kompetents, kuid turul osalemiseks vähe kogemusi ja raha. Programmiga tahame Eesti firmadele luua eeldused rahvusvaheliseks eduks.”

Programmi abil peaks aastast n-õ suureks kasvama tosinkond tervisetehnoloogia ettevõtet.

CERTEX
Töste- ja koormakinnitustehnik

The Lifting KnowHow

**TÖSTETROPID ja
-KOMPONENDID**
tekstiil, kett, tross

www.certex.ee
tel 6062 599
faks 6062 499
info@certex.ee

RAMBOLL

RAMBOLL ANALYTICS

KESKKONNAANALÜÜSID JA MÕÕTMISTEENUSED

www.ramboll-analytics.fi

www.ramboll.ee

analytics@ramboll.fi, info@ramboll.ee

Keskkonnanalased konsultatsioonid ja analüüsid:

- mikrobioloogia
- vee keemia
- õhusaaste- ja emissioonianalüüsid
- saastatud pinnase analüüsid
- palju teisi valdkondi

ÄRILAUSE

» **Heido Vitsur: Isegi kui projektimajandus ei neelaks mitte 500, vaid 50 andekat strateegi, oleks see raskelt korvata** kaotus.

LHV analüütik leiab, et projektikirjutajate töö neelab kasutult aega ja inimvõimeid: nende töö pole pikki aastaid suutnud positiivset tulemust genereerida.

ÄRIPÄEV 21. veebruar 2013

toimetaja Vilja Kiisler, tel 667 0150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

ÜKS KÜSIMUS

Teisipäeval kirjutasime, et haldusreform tuleks jõuga ära teha, sest enne, kui ühinemise vajadust mõistetakse, surevad vaesemad vallad välja.

Mis sunniks valdu ühinema?

KRISTJAN RAHU, ettevõtja

Omavalitsejatel on huvi valitseda, isegi siis, kui see ei ole mõistlik. Praegu on paljud ametikohad dubleeritud ja kui ühinemine toimub, jääb töökohti vähemaks. Võimul puudub otsene huvi ühinemiseks. See otsus peaks tulema rohujuure tasandilt. Kui rahvas leiab, et elu on halb, siis haldusreformi läbiviimisel peaks rahva mandaat olema kohustuslik. Näiteks järgmistel valimistel võiks olla küsimus – lisaks sellele, kes valituks saab –, kas on soov mõne vallaga ühineda?

JUTA HEINVEE, Hilleberg Eesti OU juhatuse esimees

Vallad on vaesunud administreerimise tõttu, mis on ju väga kulukas. Ka ei ole omavalitsustes paljude asjade tegemiseks enam potentsiaali ja kompetentsi. Kohapeal ei saa keegi sellest aru, ülevalt poolt seda kompetentsi ei nõuta ja rohujuur peab ise endaga tegelema. Miks keegi ei esita ministriale avalikult nõudmisi, et oleks suurem Eesti haldusreformi kaart laual, mida arutada.

AAVO MÖLDER, Tartu Agro Asi juht

Praegu on erakondade vaheline vastuolu, koalitsioonipartnerite vahelgi on eriarvamused. Selles mõttes on üldine segadus ja analüüsipuudus, miks peaks seda tegema. Asja peaks selgeks rääkima just need inimesed, kes seda otsustavad.

LUGEJA ARVAB

» **Kui ma peaks korraldama üle-euroopalise konverentsi ning peaksin valima Tallinna ja Praha vahel, siis tõenäoliselt valiksin Praha. Patriotism on ilus asi, aga lõpuks paneb ikka hind kõik paika. Transpordiühenduste maksumus muidugi ka.**

Kommentaari artiklile “Turismist võib saada Eesti majanduse päästerõngas”

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon: (372) 667 0195,
(372) 667 0222,
faks: (372) 667 0265,
(372) 667 0165
Trükk AS Kroonpress
Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111,
faks: (372) 667 0265
Korrespondent Tartus
Väinu Rozental,
vainu.rozentala@aripaev.ee
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105,
faks: (372) 667 0200
Seminarid, käsiraamatud, Raamatuklubi ja infolehed:
tel: (372) 667 0207,

faks: (372) 667 0290
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099,
faks: (372) 667 0300
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine
Ainult Äripäeva paberlehe tellija saab lugeda Eesti parimat majanduslehe digiversiooni **Internetis, iPadis ja nutitelefonis.**
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

EDUKAS EESTI

1,5 mln eestlast aastaks 2050

ASI EV üle.

Asiaseltsi Eesti Vabariik põhiline eesmärk peab olema rahvarvu suurendada, sest kui rahvus hääbub, võtavad konkurendid kas hea- või pahatahtlikult

Kindlasti tegeleb riik asjadega, millega ettevõtte ei tegele, aga kui vaatame suurt pilti, pole riigil ja ettevõttel palju erinevusi. Jah, ettevõtte on suunanud kasumile, riik sellele, et nii palju, kui teenib, nii palju ka kulutab. Ometi on mõlemal üks eesmärk – saavutada võimalikult hea panusega maksimaalne tulemus. Ka ettevõtte on huvitatud kõigi töötajate võimalikult suurest rahulolust. Nagu riigigi puhul, ei õnnestu see alati: ikka on keegi rahulolematu.

Kõige olulisemad erinevused tekivad ressurside kasutamises. Ettevõtte, kes lubab endale pikalt ebaefektiivsust, raiskamist, funktsioonide dubleerimist, praaktoodangut, ei suuda konkurents ellu jääda. Riik seevastu tundub eksisteerivat igavesti, kui tahes halvasti seda ka juhtida. Tegelikult on riigi elutsükkel lihtsalt pikem ja praegused vead avalduvad alles aastate pärast.

Kriitilised edutegurid. Ettevõtte saatuse määravad tema kriitilised edutegurid ja see, kuidas nendega toime tulla. Et ettevõtte käiks ühte jalga ja kõik seaksid üksteist toetavaid eesmärke, tuleb sihid sõnastada. Kriitilised edutegurid võivad olla näiteks kliendiväärtuse tõstmine, varade tootluse parandamine, kvaliteedi tõstmine, organisatsiooni võimekuse parandamine, tuluvõimaluste laiendamine.

Nende teguritega arvestatakse kõigi allüksuste eesmärkide seadmisel. Investeeringute tegemisel arvestatakse alati, kas need toetavad kriitilisi edutegureid. Kui mitte, siis on need “tore oleks”-investeeringud.

Millised oleks ASI Eesti Vabariik kriitilised edutegurid? Kõige kriitilisem edutegur seisab põhiseaduse preambulis: “Kõikumatus uss ja vankumatus tahtes kindlustada ja arendada riiki /---/, mis peab tagama eesti rahvuse ja kultuuri säilimise läbi aegade.” Lühemat edu võib mõõta mitmeti, kuid pikemas perspektiivis on niisiis ainult üks mõõdik: kas me suudame säilitada oma rahvust ja kultuuri.

Ressursid on alati piiratud. Isegi kui saaksime kasutada kõiki ressursse, ei pruugi saavutada edu, sest meist mitteolenevad tegurid osutuvad tugevamaks. Seda enam on oluline kasutada ressursse nii, et esmatähtis on lähtumine kriitilistest eduteguritest. Kui see ei ole tagatud, osu-

Edukas Eesti

JAAN PUUSAAG
Krimelte OU juhatuse esimees

» **Riiklik arstiabi on jõudnud tasemele, et kui pappi pole, siis sure maha.**

tuvad kõik ülejäänud tegurid mõttetuks. Kui rahvus hääbub, võtavad konkurendid ASI EV üle.

Rahvuse ja kultuuri säilimine sõltub ainuüksi rahvaarvust. Kuidas seda mõjutada? Riik astus olulise sammu, kui kehtestas sündimuse suurendamiseks emapalga. Paraku pole positiivset iivet (veel) suudetud saavutada.

Rahvaarv sõltub otseselt inimeste tervisest, arstiabi kättesaadavusest. Minu auto tehnilise ülevaatuse vastu tunneb riik huvi, aga minu enda tervise vastu kahjuks mitte. Riikliku arstiabi kättesaadavus on jõudnud tasemele, et kui pappi pole, siis sure maha.

Tulemus on lühike eluiga ja suured ravikulud. Ebaefektiivsus ja alainvesteeringud põhjustab selle, et seadmeпарк amortiseerub enneaegu. Rahvas võib sünnitada nagu jaksab, aga kui ta terve ei püsi, lõpeb kasulik ja tootlik eluiga enne amortisatsiooniperioodi lõppu ja tuleb maha kanda. Remont ja hooldus võtab kogu kasuliku tootmisaja ja ressursi.

Elamisväärtus. Kas elukeskkond ASis EV on selline, et siin tahaksid elada nii praegused kui ka tulevased kodanikud? Ehitatakse muuseume, viadukke ja tunnelid, selle asemel et rajada küllalt lasteaedu ja kooli, mis asuksid seal, kus inimesed elavad. See on näide sellest, kuidas ASEV ei kasuta ressursse efektiivselt: ressurside jaotamisel ei jälgita mitte kogu rahva (aktsionäride) huve, vaid ainult oma tootmisüksuse kasu.

Põhjasõja ajal langes meie rahvaarv 450 000 inimeselt 150 000-le. 20. sajandi alguseks oli rahvaarv kuuekordistunud ja viimased sada aastat on see püsinud enam-vähem sama. Ilmselt integreerusid sisserännanud kohalike elanikega. Kui efektiivne on praegune integratsioonipoliitika? Palju on segaabieliid, kuid väga palju sünnitus-ealisi naisi on abiellunud välismaale. Kui meie elukeskkond ei ole selline, kuhu tulla tahetakse, siis on need naised ja nende lapsed Eestile kadunud. Esimese põlvkonna saab tagasi tuua lihtsalt: lasteaiaaht, head haridust andvad koolid, kättesaadav arstiabi. Selle probleemi lahendamine on ASI EV kõikide osakondade töö.

1,5 miljonit eestlast aastaks 2050 peaks olema ASI EV strateegiline eesmärk. Kas see on realistlik või mitte, pole isegi oluline, aga kuni ASI EV juhatus pole seda ühiselt aksepteerinud kõigi osakondade ühise eesmärgina, ei saavutata seda kindlasti.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ARIPAEVA ARVAMUSKONKURSI “EDUKAS EESTI” RAAMES.

REPLIIK

Maks lööb **pensionifondi** osanikke

**Finantstehingute maksu otse-
ne mõju on enamikule inimestele ja väikeettevõtjatele minimaalne.** Suur osa eraisikute igapäevaseid pangatehinguid jääb maksust puutumata (laenu-
d, pangatulekanded, kindlustusmaksed, hoiused, kapitali suurendamise sissemaksed, esmased aktsiate või võlakirjade emissioonid).

Maksukoormust lisandub nendele finantstehingutele, mis maksustatakse. Pangad veeretavad koormuse kindlasti nende tarbijate õlgadele, kes on nende konkreetsete

MART OPMANN
Capitalis Grupp OU juhatuse liige

» **Ilmselt annab ka laiemalt maksukoormust pankade kasumimarginaali edendamisse suunata.**

tehingutega seotud. Aga ilmselt annab maksukoormust ka pisut laiemalt pankade kasumimarginaali edendamisse suunata, nagu meil kombeks on. Eestis on enim ohustatud pensionifondide osanikud, sest elu on näidanud, et võtta saab sealt, kust on võtta.

Saab korraldada globaalselt. Eesti tegi otsused finantstehingute maksu kohta Euroopa Liidu suurriikidele meelepärase vastutuleku korras. Võib-olla oleme just sellega võitnud 2014-2020 eelarveperioodiks oluli-

si lisasummasid. Põhimõtteliselt on aga sellist maksulähenemist võimalik korraldada ainult globaalselt või üldse mitte. Ei ole vist teist sektorit, mis oleks nii globaliseerunud kui finantssektor.

Eestile kipub küsimus seisnema selles, kes selle kinni maksab, kui maksta on vaja, ja see on riigile vähemalt keskpikas perspektiivis kasulik.

Ei häda seisnebki selles, et muidu otsustavad riigid oma asju ise, aga kui on mõni suur jama, üritatakse seda lahendada ühise võluvitsaga.

PALACE SAAB UUE OMANIKU. Skandinaavia suurim hotelliooperaator, 14 aastat Eestis tegutsenud Scandic Hotels tõmbab Eestis otsad kokku.
TERJE ARU TUNNISTAS VARJATUD RAHASTAMIST. Ärinaine Terje Aru ütles eilsel Gaskelli kongressil, et on aastaid Reformierakonda valinud ning oleks naiivne arvata, et ainult neid on rahastatud varjatult.

VAATA, MIS FIRMA KASVAB KÕIGE KIIREMINI. Äsja avalikustatud Äripäeva Gaselli TOPi ehk kiiresti kasvavate firmade pingerea võitis roostevaba terase hulгимүүgiga tegelev OÜ Kominox, mis kasvas käivet 21 ja kasumit 552 korda.
SURI ETTEVÕTJA TIIT AAVA. Suri kinnisvaraarendusega tegeleva TTP suuromanik Tiit Aava (50).

VASTUKAJA

Rohkem nõgeseid tee ääres ja sissevajunud katuseid

Kulunud haldusreformiteema tõuseb tuhest iga kord enne kohalikke valimisi nagu üks äratüüdanud fõõniks. Miks see plaad alati just enne valimisi peale pannakse, on mulle arusaamatuks jäänud. Valimiskampaanias pole haldusreform ju mingi argument, inimesed maal pole sellest põrmugi huvitatud.

Pigem on haldusreform vajalik ja lahe Tallinna büroohoonetest vaadatuna, Exceli-tabelisse paigutatuna. Ega pealinagi analüütikud räägi enam mitte niivõrd kulude kokkuhoiust, mis oleks pragmaatiliselt mõisteta argument, vaid hoopis sellest, kuidas avalikke teenuseid paremini osutada. Kuidas parandab avalike teenuste osutamist see, kui need elanikest kaugemale viiakse?

Puudub seos eluga. Praegu ei näe ma haldusreformist rääkijate puhul kuigi suurt seost reaalse eluga. Mis siis juhtub päriselus valdade liitmisel? Näiteks pannakse kokku kaks valda, üksteisest paarikümne kilomeetri kaugusel asuvate alevikest vallakeskustega. Ühest alevikust kolitakse vallakeskus minema, mis tähendab maaoludes keskmisest

KRISTI MALMBERG
Äripäeva toimetaja

Pigem tundub haldusreform vajalik ja lahe Tallinna büroohoonetest vaadatuna.

suuremat nutikust nõudvate töökohtade liikumist teise alevikku. On tõenäoline, et aja jooksul liiguvad koos töökohtadega sinna ka nende täitjad. Nad lähevad sellest eelmisest alevikust ära. Need teatavat nutikust nõudvate töökohtade täitjad on tihti ka kohaliku seltsielu edendajad, koos kultuurimaja inimeste ja õpetajatega. Viimastel ei pruugi seal alevikus aga ka enam pikka pidu olla, sest kui tõmbekeskus on mujal, jääb ka lapsed aina vähemaks. Varsti suletakse ka kool, mis on juba kõva pauk kohalikele kogukonnale ja vähendab või-

malust, et alevikku tuleks juurde noori perekondi. Pärast kooli sulgemist paneb ukseid kinni ka alevikus tegutsenud teine pood, sest ostjaid pole.

Külad hävivad. Aga mis sellest ikka, niikuinii käiakse paar korda nädalas seal uues tõmbekeskuses poodides, saab ühtlasi ka vallamajas oma asjad aetud ja lapsed koolist toodud. Samas, milleks sõita pidevalt bussiga ja autoga, äkki on mõttekas ikkagi sinna teise alevikku kolida? Kohalik väike puidutööstus pani ka juba siin oma ukseid kinni, sest kaineid töotajaid pole enam eriti võtta. Ap-teek on ammu läinud ja samamoodi pangautomaat. Seal teise alevikus on see kõik olemas, pole mõtet dubleerida. Jah, muidugi on valdade koondamisel oma kasutegur olemas ja pikemas perspektiivis võiks haldusreform ka rahaliselt kasulikuks osutuda. Tõmbekeskuste tugevnemise kõrval sõõb see aga väiksemad alevikud ja külad ära, selles pole kahtlustki. Ja mis siis? Ega polegi midagi muud kui rohkem sissevajunud katuseid ja nõgestes teeääri euroremonditud maanteed ääres.

VASTUKAJA

Kallo väited ei vasta tõele

Riigikogu majanduskomisjoni liikme Kalev Kallo viimastel päevadel avaldatud kirjutised elektrituru toimimisest sisaldavad palju väärinfot ja tõlgendusi. Parandame viis olulisemat viga.

Esimene viga. Kallo väidab, et Eesti Energia (EE) saab järgnevatel aastatel tasuta CO₂-kvooti, mis võimaldaks jätkata elektrihinna doteerimist senisel viisil. See ei vasta tõele. Euroopa Komisjon eraldas CO₂-kvoodi sihtotstarbeliselt Auvere elektrijaama ehitamiseks. Kvoodi jagamise mehhanism ei võimalda selle väärkasutust. Isegi kui kvoodimüügitulu tohiks kasutada elektrihinna doteerimiseks, tuleks luua mehhanism, mis võimaldaks sama raha kasutada kahekordselt – nii elektrijaama ehitamiseks kui ka elektrihinna doteerimiseks.

Teine viga. Kallo väidab, et Eesti võrgutasud on Eestis mitu korda kõrgemad kui Soomes. See ei vasta tõele. Elektrilevi keskmine ehk aastas 3000 kWh

EESTI ENERGIA
ametlik vastus

Elektrimüük kodutarbijatele on olnud sisuliselt nulliäri.

tarbiv koduklient maksab Soomes suurimale võrguettevõtjale 7,43 senti kWh eest, Lätis 5,67 senti, Eestis aga 5,56 senti. Seega on võrgutasu keskmise tarbimisega koduklientidele Eestis hoopis odavam kui Soomes. Vastupidised arusaamad tuginevad peamiselt valesel alusel tehtud võrdlustel. Näiteks jäetakse sageli arvestamata Soomes kasutusel olevad püstitasud või arvestatakse hinna sisse ka elektriaktsiis ja taastuvenergia tasu, mis ei ole võrgutasu osad. Tihti tehakse ka viga, kus ühe riigi tasusid arvestatakse koos maksudega, teisel aga ilma.

Kolmas viga. Kallo väidab, et EE on sundinud Elektrilevi

peale kaelektri ostmist börsilt. See tuleneb seadusest. 1. jaanuaril 2013 lõppes Eestis reguleeritud hinnaga elektrimüük ning see kehtis ka kaelektri müügi kohta. Väljaspool elektrituru loogikat sündiv hind oleks ebaseaduslik.

Neljas viga. Kallo väidab, et elektrituru avanemise üle oleks võinud ELiga läbi rääkida nagu tuhaladestuse puhul. Tegemine ei saanud läbirääkimistega üleminekuperioodi. Ladestamine tuli viia keskkonnanõuete vastavusse, seda tehti. Turu avanemine aga lükati edasi – saadi üleminekuperiood 2007–2013.

Viies viga. Kallo loost jääb mulje, et EE kasum pärineb eelkõige eraisikutele müüdud elektrist. Elektrimüük kodutarbijatele on olnud sisuliselt nulliäri. Avatud turgudel, mille hulka Eesti kodutarbijad selle aastani ei kuulunud, on EE teeninud 2/3 kasumist. Võrguteenusest laekuv taasinvesteering.

Äriteenused

reklaam

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

raamatupidaja.ee

KALENDER

5. märts 2013
MIDA TULEB SILMAS PIDADA ÜHINEMISTE-JAGUNEMISTE ÕNNESTUMISEKS: JURIIDILISED NING RAAMATUPIDAMISLIKUD NÄPUNÄITED
Lektorid: Advokaadibüroo Aivar Pilv advokaat **ANNELI AAB**, Deloitte Audit Eesti AS partner ja juhatuse liige **VEIKO HINTSOV**
Sokos Hotel Viru konverentsikeskus
Soodushind 169 € + km kehtib **kuni 26. veebruar**, hind hiljem 199 € + km. **Advokaadibüroo Aivar Pilv ja Deloitte Audit Eesti klientidele kehtib soodushind 139 € + km.**

7. märts 2013, Tallinn
12. märts 2013, Tartu
ÄRIÜHENDUSED JA KONSOLIDEERITUD ARUANDED
Lektor: BDO Eesti AS partner **SVEN SILING**
Meriton Conference & Spa hotell, Paldiski mnt. 4, Tallinn
Dorpat Konverentsikeskus, Turu 2, TASKU, Tartu
Soodushind 179 € + km kehtib **kuni 1. märts**, hind hiljem 199 € + km

22. märts 2013
ÜLEVADE MUUDETUD RTJ-DEST JA MAJANDUSAASTA ARUANDE KOOSTAMINE
Lektor: vandeaudiitor **TOOMAS VILLEMIS**
Meriton Conference & Spa hotell, Paldiski mnt. 4, Tallinn
Soodushind 169 € + km kehtib **kuni 15. märts**, hind hiljem 199 € + km

27. märts 2013
SOOVITUSED TÖÖTAMIST REGULEERIVATE LEPINGUTE SÕLMIMISEKS JA POOLTE HUVIDE KAITSE KOHTUPRAKTIKA VALGUSES
Lektor: Advokaadibüroo Casus nõunik **OLAVI JÄNES**
Meriton Conference & Spa hotell, Paldiski mnt. 4, Tallinn
Soodushind 169 € + km kehtib **kuni 22. märts**, hind hiljem 199 € + km

4. aprill 2013
KUIDAS LÄBIMÕELDUD KULUARVESTUS AITAB KASUMLIKKUST TÕSTA?
Lektor: konsultatsioonifirma Optime OÜ juhataja **REIN PARELO**
Meriton Conference & Spa hotell, Paldiski mnt. 4, Tallinn
Soodushind 229 € + km kehtib **kuni 28. märts**, hind hiljem 259 € + km

10. aprill 2013
UUS VÄRBAMISKONTSEPTSIOON
Lektor: Karjäärinõustaja ja Proeksperdi personalijuht **TIINA SAAR**
Meriton Conference & Spa hotell, Paldiski mnt. 4, Tallinn
Soodushind 169 € + km kehtib **kuni 3. aprill**, hind hiljem 199 € + km

12. aprill 2013
RAHA AEGVÄÄRTUSE KONTSEPTSIOON JA SELLE KASUTAMINE RAAMATUPIDAMISES
Lektor: Finantsinspektsiooni järelevalvepoliitika spetsialist regulatsioonide ja aruandluse divisjonis Maire Otsus
Meriton Conference & Spa hotell, Paldiski mnt. 4, Tallinn
Soodushind 169 € + km kehtib **kuni 5. aprill**, hind hiljem 199 € + km

Vaata lähemalt www.raamatupidaja.ee

TÕUSJA

Tsemenditootja lubas kulu-kärbetega loodetust kiiremini ühele poole saada.

Lafarge

5,57 EUR +6,71% ▲

LANGEJA

Kindlustusfirma tegevuskasum kukkus ning lisaks kärbiti ka dividendimakset.

RSA International

13,125 GBp -13,28% ▼

ÄRIPÄEV 21. veebruar 2013

toimetaja Rainer Saad, tel 667 0398, e-post rainer.saad@aripaev.ee

FOTO: VEIKO TÖKMAN

MAKSUD

Mida teha tulumaksutagastusega?

Meeldiv lisaraha või panus tulevikku?

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Maksu- ja tolliamet on juba alustanud enam-makstud tulumaksu tagastamist, kuid millist otstarvet sellele rahale leida?

Kuna igal inimesel on erinev majanduslik olukord, rahalised eesmärgid ning tagastatavad summad pole ühesugused, kulutatakse ka tulu-

maksutagastust erinevalt. Eelmisel aastal kasutas suurem osa inimesi oma tulumaksutagastust igapäevakulutuste katmisteks. Kerkinud hindu arvestades aitas maksuametilt tagasisaadud raha tarbija rahakotile mõnevõrra leevendust tuua. Samas võib tulumaksutagastusega kindlustada ka oma finantspositsiooni ning planeerida tulevikku.

Üldlevinud soovitus pankadelt on omada sääste vähemalt 6 kuu pere-eelarve ulatuses, mille paigutamisel tasub kindlasti kaaluda ka pankade pakutavaid erinevaid säästmis- ja kogumistooteid.

Eelmisel aastal tagastati tulumaksu 100,4 miljonit eurot, kuid sel aastal makstakse maksuameti hinnangul tagasi 96 miljonit. 2012. aastal tagastati tulumaksu 78,6% tuludeklaratsioonide alusel kõigist esitatud deklaratsioonidest ehk 444 000 inimesele. Tagastamisele kuuluv keskmine summa ühe deklaratsiooni kohta oli 226 eurot.

Sel aastal tuleb arvestada mõne muudatusega. Näiteks saab tuludest maha arvata koolituskulusid, eluasemelaenu intresse ja annetusi 50% tuludest, kuid mitte rohkem kui 1920 eurot deklareerija kohta. Aasta tagasi oli piirsumma 3196 eurot.

96

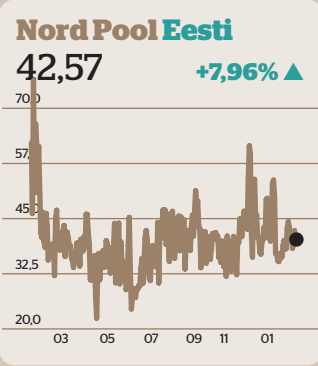
miljonit eurot tagastatakse maksuameti hinnangul sel aastal tulumaksu.

800

dollarini tõusis esmakordselt ajaloos otsin-gumootori Google aktsia hind, tõstes ettevõt-te turuväärtuse 265 miljardi dollarini .

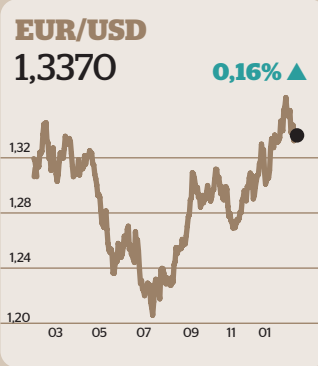
ELEKTER

Eratarbijad peaks arvestama, et elektrienergia hinnale lisan-dub lepingus ka käibemaks.

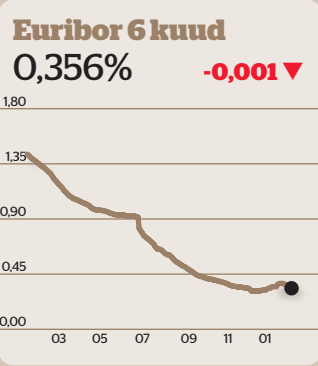
VALUUTA

Usk euroala võlakriisi lahenda-misse on tõstnud euro kurssi.

INTRESS

Euroopa Keskpank ei pruu-gi enam baasintressimäärasid langetada.

99

Tulumaksutagastust võib hoida alles ka ootamatute kulude kat-teks, näiteks eraldi pangakontol.

Gjensidige Baltic Eesti Filiaali juhataja Raul Järve

Pane tähele Viis soovitust, mida oma tulumaksutagastusega peale hakata

1. MAKSKE TAGASI KALLID VÕLAD. Kõi-gepealt tasuks maksta kõik võlad, mille intressimäär ületab Eesti inf-latsioonimäära. Näiteks paarikümneprot-sendilisest tarbimislaenust tasuks vabaneda esmajärjekorras.”Ma soovitaks järgnevaid vali-kuid – vähendada krediitdikoormust, nagu väik-semad laenud, järeelmaksud ja arvelduskredii-did,” ütles finantsnõustaja ja Gjensidige Baltic Eesti Filiaali juhataja Raul Järve.

2. LOOGE FINANTSPUHVER. Teinekord võib juhtuda midagi ootamatut ning hädasti oleks raha vaja. Kindlusta-maks end selliste olukordade vastu tasuks luua finantspuhver, et mustad päevad muretumalt üle elada. Tulumaksutagastusest võib saada eelis, et halbade üllatuste jaoks on vihmavari olemas. Ettenägematute olukordadega arves-tamine on alati kasulik. “Tulumaksutagastust võib hoida alles ka ootamatute kulude katteks, näiteks eraldi pangakontol,” lisas Järve. Nordea pank soovitab kindlasti luua reserv ootamatute kulude katteks. “Looge endale reserv ootama-tute kulude katteks ühe kuu kulude ulatuses. Kui tarbimislaenude ja krediitkaardivõlad on tasutud ja sealt jääb raha üle, siis tõstke ootamatute kulude reserv kolme kuu kulude tasemele,” ütles Nordea kommunikatsioonijuht Jane-Liina Liiv.

3. PAIGUTAGE RAHA RISKIVABALT NING LIKVIIDSELT. Kui tulumaksutagastust kohe vaja ei lähe, võiks selle panna hoiusele või paigutada finantsturule. Investee-rimist on võimalik alustada ka paarikümnest eurost kuus. “Esimene valik oleks hoius, vaata-mata madalale intressile. Kui ikka raha üle jääb, siis tasub kiigata investeerimise poole, alusta-des madalama riskiga toodetest ning samm-sammult liikudes kõrgema riskiga toodete suu-nas,” ütles LHV maaklertegevuse juht Alo Val-likivi. Investeerimisplaan tasuks aga mõel-da paari aasta lõikes ning arvestama sellega, et investeeritud raha lähiaastatel kasutada ei saa. Kuid ka pensionipõlveks kogumine on hea idee. “Mõistlik on raha kasutada ka mõne pike-maajalise eesmärgi saavutamiseks, näiteks pai-gutades see pensionifondi,” lisas Liiv.

4. HAKAKE KOGUMA SUUREMA OSTU JAOKS. Silmapiiril on mõni suurem ost ning selleks ei taha laenu võtta. Tulumaksutagastus võib olla hea stardikapi-tal alustamaks näiteks külmakapi, kodukino või auto ostmise kogumiseks.

5. INVESTEERIGE ISEENDASSE. Täiustage oma oskusi, minge uutele kursustele, õppige uusi keeli, ostke treeningsaali kuukaart või mõni huvitav raamat. Kõik, mis laiendab silmaringi ja teeb tugeva-maks, tuleb kasuks nii karjääriredelil kui ka isik-likus elus. Ka miljardärist investor Warren Buf-fett on õelnud, et parim investeeing on inves-teering iseendasse.

RAHA

Kommertsbankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontaktteeruge pangaga						
Swedbank***	0,01 (7)	-	-	-	0,06	0,16	0,26	0,36	0,46	0,56	190
Swedbank**	0,01 (7)		0,05	0,05	0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	6000
Tallinna Äripank		0,05	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50	0,70	0,90	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,25	0,30	0,35	0,60	0,70	1,00	1,20	-	200
Nordea Pank	0,10		0,10	0,15	0,20	0,35	0,45	0,55	-	-	320
Citadele Pank	-	-	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	1,30	1,30	150
Versobank	0,05	0,10	0,50	0,60	0,70	1,20	1,40	1,70	1,90	2,10	350
DNB	0,10(7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,15	0,25	0,30	0,55	0,75	1,00	1,20	1,20	100/200(4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,45	0,45	0,90	1,25	2,00	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	0,90	1,25	2,00	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,50	0,50	0,95	1,30	2,05	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontaktteeruge pangaga				
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,25	0,55	0,70	0,55	200
Citadele Pank	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	200
Versobank	0,30	0,30	0,50	1,00	1,30	1,70	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juridiline isik ***tavades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0.10% kõrgem (3) personaalpank, klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojäägil, (9) juridilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägil **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontaktteeruge pangaga

Swedbank

Haarake võimalusest ja liituge 18.02.-31.03.2013 soodsalt Swedbanki pensioni III sambaga.

Swedbanki pensionifondide fondivalitseja on Swedbank Investeermisfondid AS. Tutvuge fondide prospektidega aadressil www.swedbank.ee/fondid või lähimas Swedbanki kontoris.

Lisainfo saamiseks pöörduge Swedbanki investeerimistoe poole telefonil 613 1606 või e-posti aadressil investeermistugi@swedbank.ee.

VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▼

8,4297

Austraalia dollar	AUD	1,2961
Bulgaaria leev	BGN	1,9558
Hiina jüaan	CNY	8,3401
Hongkongi dollar	HKD	10,3678
India ruupia	INR	72,3010
Jaapani jeen	JPY	125,0900
Kanada dollar	CAD	1,3567
Korea won	KRW	1442,8300
Leedu lilt	LTL	3,4528
Läti lattu	LVL	0,6997
Norra kroon	NOK	7,4065

EUR/RUB ▲

40,2302

Poola zlot	PLN	4,1569
Rumeenia leu	RON	4,3785
Singapuri dollar	SGD	1,6540
Suurbritannia nael	GBP	0,8733
Sveitsi frank	CHF	1,2347
Taani kroon	DKK	7,4604
Tai baat	THB	39,8690
Tšehhi kroon	CZK	25,3930
Türgi liir	TRY	2,3792
Ungari forint	HUF	291,3100
USA dollar	USD	1,3370

BÖRSIKAUBAD

Kütused

20.02

USD	
Nafta IPE, bbl	116,71
Nafta NYMEX, bbl	96,67
Mootoribensiin, t	1108,50
Diislikütus, t	1017,00
Kerge kütteõli, t	1005,25
Masuut (1% väävel), t	672,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,267

Põllumajandus

20.02

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	139,90
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	501,70
Kakao NYBOT, USD/t	2099,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	205,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	473,5

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

Värvilised metallid

19.02

USD/t	
Alumiinium LME	2115
Vask LME	8107
Plii LME	2396
Nikkel LME	17680
Tina LME	23925
Tsink LME	2148,5

Väärismetallid

20.02

USD/unts, unts = 31105 g	
Kuld COMEX	1583,32
Plaatina NYMEX	1643,00
Palladium NYMEX	734,50
Höbe COMEX	28,72

Riia

20.02

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	4,62	-0,65	7,54	0,63	#N/A N/A
Latvijas Gaze	6,20	0,16	11,33	0,60	#N/A N/A
Olainfarm	3,89	1,57	6,64	1,67	#N/A N/A

Vilnius

20.02

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,53	0,40	-	3,7	4,2
City Service	1,960	0,00	9,4	1,2	11,7
Invalda	2,260	0,44	-	1,0	-
Linas Agro	0,639	-0,16	3,3	0,9	-
Panevezio Statybos	1,140	0,88	19,4	0,6	#N/A N/A
Siauliu Bankas	0,270	-0,37	16,1	0,7	#N/A N/A
Snaige	0,500	0,00	-	1,8	-
TEO LT (Telekomas)	0,800	0,00	13,3	2,1	7,2

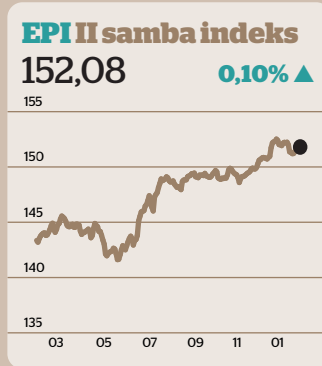
Helsingi

20.02

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	4,38	1,39	19,8	4,0	9,1
Citycon	2,39	0,42	9,9	0,8	5,6
Elisa Comm.	15,96	-0,56	12,0	3,0	8,1
Finnair	3,07	0,00	-	0,5	-
Fortum	14,63	-1,22	9,2	1,3	-
HKScan	4,01	-0,99	14,5	0,5	4,2
Kesko	24,35	0,79	18,6	1,1	4,9
Neste Oil	11,68	3,00	-	1,2	3,0
Nokia	2,91	-1,76	-	1,3	6,9
Olvi	21,70	-0,46	20,0	3,2	2,3
PKC Group	16,98	-0,12	14,9	2,2	3,5
Stockmann	14,02	1,52	18,9	1,1	3,6
Stora Enso	4,92	0,29	8,1	0,7	-
UPM Kymmene	8,80	-0,11	-	0,8	6,8
YIT	17,74	1,55	12,5	2,2	3,9

reklaam

18 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 21. veebruar 2013

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

ÄRIPÄEVA KOOLITUS 6.-7. märtsil PROJEKTIJUHTIMINE EHITUSVALDKONNAS

Koolitaja on
TIIT VALM

Kuidas tagada tulemuslik projektijuhtimine ehitusettevõttes?

Koolitus annab:

- struktureeritud ülevaate projektipõhisest juhtimisest ehitustegevuses;
- süsteemse arusaama projektijuhi rolli tähtsusest ja ülesannetest;
- hulga töökorralduslikke võtteid, kuidas oma tööd tõhusamaks muuta;
- oskuse jälgida ja juhtida projektide täitmist algusest lõpuni.

Äripäev

Kahepäevase koolituse hind on 479 eurot (km-ga 574,8 eurot)
Info ja registreerimine 667 0100 või koolituskeskus@aripaev.ee
Täpsemat kava vaata aadressil www.koolitus.aripaev.ee

it uudised seminar

28. veebruaril

Radisson Blu Hotel Olümpia "Omega" saal,
Liivalaia 33 Tallinn

MEESKONNATÖÖ JA IT PROTSESSIDE JUHTIMISE PARIMAD PRAKTIKAD

09.30–10.00 Kogunemine ja hommikukohv

10.00–10.45 Meeskonnatöö problemaatika ja IT üksuste roll organisatsioonis
ITL-i president ja Elion Ettevõtted AS arendusjuht **ENN SAAR**

10.45–11.30 Kuidas tunda ära uut meeskonnaliiget?
Microsofti CEE regiooni algärde suunajuht **ELISE SASS**

11.30–12.00 Arutlusring: Meeskonna ja protsesside juhtimine kriisilukorras
ENN SAAR (ITL), **AGU LEINFELD** (SMIT), **SIIM SUSI** (Fujitsu Eesti), **RAUL LIIVE** (Skype),
TIIT HALLAS (Swedbank)

12.00–13.00 Lõuna

13.00–13.30 Case study: Infra kogemuslugu – SPOC (single point of contact)
kui edu võti Fujitsu Eesti kasutajatoe meeskonnajuht **SIIM SUSI**

13.30–14.00 Case study: Arenduse vaade meeskonnatööle ja IT protsesside juhtimisele Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskuse (SMIT) näitel SMIT-i strateegia divisjoni juht **AGU LEINFELD**

14.00–14.30 Case study: Tarkvara arendus ja testimine scrum metoodika alusel
Skype beetaprogrammi juht **RAUL LIIVE**

14.30–14.45 Energiapaus

14.45–15.15 Case study: Ettevõtte juhi vaade meeskonnatööle ja IT protsesside juhtimisele Tele2 näitel

Tele2 Eesti AS-i juhatuse esimees **MINDAUGAS UBARTAS** (ettekanne inglise keeles)

15.15–15.45 Case study: Iga testimine on investeringut väärt.
Õppetund Swedbanki musta teisipäeva näitel
Swedbanki infoturbejuht **TIIT HALLAS**

Soodushind registreerimisel kuni 21.02.2013 on **169 eurot**
(km-ga 202,8 eurot). Tavahind 199 eurot (km-ga 238,8 eurot).
Registreerimine veebis www.ituudised.ee või telefonil 667 0411.
Konverentsi projektijuht Marek Mühlberg, tel 667 0302.

NB! Kohtade arv on piiratud.

www.ituudised.ee

Äripäev

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,39	3,51	3,44	-	6,06	10,94	4,70	-6,27	13 786 963
Avaroni Privaatportfell B, EUR	13,39	13,39	13,39	-	2,47	8,81	6,27	-	4 916 087
Avaron Ida-Euroopa Vöklirjafond A, EUR	10,57	10,57	10,57	-	-	-	-	-	5 244 777

Compensa Life

18.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,34	-	2,20	15,60	7,80	3,80	5 227 803
Vöklirjafond, EUR	-	-	11,85	-	0,50	5,50	4,50	-	495 981

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 31.12.2012. Vöklirjafortfelli mahu info on antud seisuga 31.12.2012.

Danske Capital AS

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	0,95	0,96	0,96	1,07	0,06	6,24	3,29	2,58	10 617 929
Danske Pension 50, EUR	1,10	1,11	1,11	1,50	0,85	6,34	3,47	2,60	144 734 593
Danske Pension Intruss, EUR	0,86	0,87	0,87	0,67	-0,61	5,88	3,13	3,17	3 295 427
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,39	1,43	1,41	7,37	2,19	8,62	6,63	4,16	2 988 113
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intruss Pluss, EUR	0,75	0,77	0,76	2,92	-0,68	6,01	3,20		187 630

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,91	0,92	0,92	0,00	-0,27	4,22	3,31	3,95	8 616 193,10
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,09	1,10	1,10	1,86	0,23	3,76	3,12	1,23	40 039 225,10
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,61	0,62	0,62	2,56	0,55	2,37	-	-	1 427 398,97
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,84	0,85	0,85	2,04	0,34	3,99	2,80	-	473 996,45
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,87	0,89	0,88	2,74	0,44	3,36	3,01	-	517 384,94
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,83	0,84	0,84	3,70	1,01	1,09	-0,57	-	537 351,47

LHV Varahaldus

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,36	1,38	1,38	2,04	1,10	6,90	6,01	4,67	160 141 127
Pensionifond M, EUR	1,09	1,11	1,11	1,38	0,62	7,19	5,25	6,12	24 752 145
Pensionifond S, EUR	1,17	1,18	1,18	0,78	0,09	6,49	4,40	7,48	36 423 876
Pensionifond XL, EUR	1,16	1,17	1,17	2,25	1,66	7,27	5,78	4,46	37 080 587
Pensionifond XS, EUR	1,08	1,09	1,09	0,71	-0,10	7,11	4,73	7,28	8 378 678
Täiendav Pensionifond, EUR	1,28	1,30	1,30	7,86	1,74	8,14	6,00	3,05	4 695 619
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	8,93	9,02	9,02	14,06	9,92	18,51	12,42	-	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	5,71	5,76	5,76	14,13	9,92	18,51	12,41	-2,05	5 953 837
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	8,22	8,30	8,30	15,00	2,57	0,84	1,80	-2,59	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,25	5,31	5,31	15,00	2,57	0,84	1,79	-	1 401 287

Nordea Pensions Estonia

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,92	0,93	0,93	2,22	1,81	4,97	5,53		48 762 427,67
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,75	0,76	0,76	2,82	3,09	5,45	5,94		5 287 124,16
Nordea Pensionifond B, EUR	0,88	0,89	0,89	1,50	0,46	5,75	5,04		10 589 598,77
Nordea Pensionifond C, EUR	0,81	0,82	0,82	0,74	-0,84	4,24	3,56		1 983 550,03
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,11	1,13	1,12	11,77	4,44	6,2	7,19		3 232 542,91
Nordea Pensionifond Intruss Pluss, EUR	0,70	0,71	0,71	0,00	0,12	5,53			497 424,05

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee

AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee

NORDEA PENSIONS ESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensallife.ee, www.compensallife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DANSKE BANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410

miljardile dollarile (1,5 mld eurole) läheneb Skype'i aastakäive. Microsofti teatel kasutab 5 miljonit inimest Skype'i kõige kallimat toodet Lync. 14 kuuga on Lynci kasutajate arv tõusnud 2 miljoni võrra.

Maurice Tylor: Prantsuse töötajad saavad tund aega puhkepausideks ja lõunatamiseks, nad ajavad kolm tundi juttu ja töötavad kolm tundi. Ametiühingutöötajad vastasid, et seda si käivadki Prantsusmaal asjad.

Prantsuse majandusleht Les Echos vahendab rehvitootja Titan Internationali nõukogu juhi põhjusi, miks nad ei jätkka USA rehvitootja Goodyear Tire & Rubberi Prantsusmaal suletava tehase ülevõtmiskõnelusi.

FONDID

reklaam

Mandatum Life

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	113,75	113,18	113,18	-	0,16	5,75	4,21	-	-
Konservatiivne, EUR	111,66	110,56	110,56	-	1,15	1,96	3,04	-	-
Tasakaalustatud, EUR	111,01	109,37	109,37	-	1,59	-0,42	2,27	-	-
Progressiivne, EUR	105,65	103,58	103,58	-	2,13	-3,48	1,06	-	-
Agressiivne, EUR	109,94	107,78	107,78	-	2,11	-3,10	1,18	-	-
Investeeringisportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	139,19	138,50	138,50	-	0,20	6,58	4,87	-	-
Mandatum Life Global Food Abs, EUR	123,41	120,99	120,99	-	2,65	-5,87	1,16	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities Abs, EUR	106,18	104,10	104,10	-	0,53	-1,26	-0,18	-	-
Mandatum Life Global Equity Abs, EUR	137,07	134,38	134,38	-	1,57	0,21	0,84	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	152,18	149,20	149,20	-	1,60	3,84	1,71	-	-

Swedbank Investeeringisfondid AS

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,79	0,80	0,80	1,80	-0,76	4,54	3,16	1,07	41 717 041,04
Pensionifond K2, EUR	0,87	0,88	0,88	3,38	-0,07	5,95	4,14	-0,03	156 037 897,53
Pensionifond K3, EUR	1,02	1,03	1,03	6,56	0,79	6,54	5,42	-0,23	393 200 123,78
Pensionifond K4, EUR	0,75	0,76	0,76	11,25	1,56	6,14	5,67		31 244 955,38
Pensionifond V1, EUR	1,18	1,19	1,19	4,38	0,23	7,80	4,93	-0,69	9 422 812,22
Pensionifond V2, EUR	0,91	0,92	0,92	8,40	1,52	7,92	5,80	-2,08	17 250 703,56
Pensionifond V3, EUR	1,05	1,06	1,06	14,21	2,94	7,15	5,98	-4,31	34 069 719,35
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	4,03	4,13	4,07	22,07	5,18	-7,63	-5,53	-17,07	5 813 350,55
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	8,28	8,49	8,37	25,28	-1,53	13,06	3,83	-16,84	28 556 466,68
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	3,33	3,42	3,37	24,56	1,43	7,00	-4,61	-23,15	7 856 505,61
Fondifond 100, EUR	9,79	10,04	9,89	17,22	3,38	6,20	5,92	-3,61	62 239 223,18
Fondifond 30, EUR	11,03	11,30	11,14	5,89	0,82	7,38	4,47	0,46	14 139 286,97
Fondifond 60, EUR	10,55	10,82	10,66	10,72	1,99	7,08	5,58	-1,36	51 554 476,26
Venemaa Aktsiafond, EUR	15,85	16,25	16,01	24,29	5,13	3,76	5,02	-9,16	49 980 885,04

AS SEB Varahaldus

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiline Pf, EUR	0,726	0,734	0,734	2,86	1,85	3,10	2,78		8 891 215,42
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,898	0,907	0,907	0,84	-0,64	3,27	3,29	4,30	53 510 801,25
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,820	0,829	0,829	0,99	0,40	2,85	2,72		12 667 054,24
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,946	0,956	0,956	1,63	0,77	3,80	2,92	-1,79	266 759 638,97
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,903	0,921	0,912	12,65	2,45	3,74	4,44	-3,14	13 612 920,03
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,124	1,147	1,136	3,81	0,22	3,49	3,11	-0,87	10 395 126,69
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	7,053	7,195	7,124	11,17	2,260	4,360	6,210	-5,390	4 061 434,50
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,394	8,564	8,479	7,70	1,100	3,860	5,310	-3,780	6 019 825,73
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,583	10,796	10,689	3,46	-0,120	6,340	4,910	0,860	1 113 051,19
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	13,016	13,016	13,016	5,23	-1,070	11,440	7,320	5,130	66 868 738,27
SEB Kasvufond A, EUR	6,611	6,745	6,678	21,86	0,260	10,100	2,500	-6,020	14 689 334,26
Vahendatavad Fondid *									
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,496	1,496	1,496	2,92	-0,600	7,770	5,060	4,710	464 530 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	128,074	128,074	128,074	2,95	-0,930	3,130	4,960	-	168 130 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	128,807	130,095	128,807	3,88	0,670	9,610	-	-	1 962 560 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,271	1,271	1,271	0,17	0,160	-0,160	0,030	-	57 120 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	104,860	105,909	104,860	-	1,550	-	-	-	273 160 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	105,042	105,042	105,042	-	1,120	-	-	-	177 970 000,00
SEB Strategy Growth Fund	105,889	106,948	105,889	-	3,130	-	-	-	194 120 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	104,471	105,516	104,471	-	2,310	-	-	-	288 360 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,807	2,863	2,835	20,13	-0,460	10,180	3,050	-4,680	161 970 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,611	2,663	2,637	16,23	3,900	-0,450	-4,260	-7,240	69 160 000,00
SEB Russia Fund, EUR	10,079	10,283	10,181	24,63	5,360	-4,010	2,930	-1,870	287 050 000,00

* Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehindu saab vaadata www.seb.ee/fondidkursid. Fondide mahud on seisuga 31.12.2012.

Trigon Funds

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	93,29	96,14	95,19	16,18	11,20	-13,34	-18,55		2 600 285
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	175,82	181,21	179,41	18,18	8,30	9,44	0,77		5 150 745
Uus Euroopa Kasvufond, EUR	12,69	13,14	12,89	19,99	-0,12	-0,73	-6,45	-13,40	1 793 721
Uus Euroopa Fond, EUR	20,39	21,11	20,70	13,37	1,63	12,13	10,61	-4,22	22 715 412
Venemaa Top Picks Fond, EUR	20,60	21,33	20,92	23,43	0,76	-5,18	6,96	-0,43	9 863 286

EDUKAKS LÄBI KOOSTÖÖ

Projektijuhtimise aastakonverents 2013

5. märts 2013 Sokos Hotel Viru

Mari Kõlli

Tiit Valm

Gunnar Kuhi

Andrus Novoseltsev

Kristjan Kangur

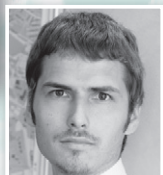
Keit Paal

Toomas Laanpere

Algis Perens

Ain Kivisaar

Meeli Kask

Viljar Jaamu

09.15–09.45 Registreerimine koos hommikukohvi ja värsket Äripäeva

09.45–10.00 Avasõnad. Äripäeva arendusdirektor **MARI KÕLLI**

I SESSION

PROJEKTJUHTIMINE MÕJUTAB OTSESEL TIPPJUHI TÖÖD

10.00–10.30 Mida tippjuht peab teadma projektijuhtimisest. Koolitaja ja konsultant **TIIT VALM**

10.30–11.00 Erinevad projektitüübid nõuavad erinevat lähenemist. Eesti Projektijuhtimise Assotsiatsiooni juhatuse liige **GUNNAR KUHI**

11.00–11.30 Coaching' u süsteem projektijuhtimises. Elioni projektijuhtimise osakonna juhataja **ANDRUS NOVOSELTSEV**

11.30–12.00 Agiilne projektijuhtimine. Elioni tootearenduse teenistuse juhataja **KRISTJAN KANGUR**

12.00–13.00 Lõuna

II SESSION

TIPPJUHI JA PROJEKTJUHI OOTUSED. EFEKTIIVNE KOOSTÖÖ PROJEKTJUHI JA TIPPJUHI VAHEL.

13.00–13.30 Projektijuhi ootused tippjuhile.

Skanska projektijuht ja Aasta Ehitaja **KEIT PAAL**

13.30–14.00 Tippjuhi ootused projektijuhile.

AS Napal juhatuse esimees **TOOMAS LAANPERE**

14.00–14.30 Projektijuht juhtide kokkulepete elluviijana. Koolitaja ja „Kasumliku projektijuhtimise“ raamatu konsultant **ALGIS PERENS**

14.30–15.00 Kohvipaus

III SESSION

EDUKAD PROJEKTJUHTIMISTÖÖ KOGEMUSED

15.00–15.20 Kinnisvaraarendus kui suhtekorraldus.

Kriisi õppetunnid. Metro Capital Managementi partner ja juhatuse liige **AIN KIVISAAR**

15.20–15.40 Rahaplaneerija pan-balti

arendusprojekt. Swedbanki müügi- ja teenindusjuhtimise osakonna tegevusefektiivsuse valdkonna juht **MEELI KASK**

15.40–16.00 Õnnestunud ja ebaõnnestunud projektid. Majandusteadlane ja investor **VILJAR JAAMU**

16.00–16.15 Lõpusõnad

Veebruari soodushind 199 eurot (km-ga 238,9 eurot). Kehtib registreerimisel 08.02.13–26.02.13.

Tavahind alates 27.02.13 on 299 eurot (km-ga 358,8 eurot). Projektijuht: Reelika Andresson-Kesa, telefon 667 0238

Äripäev
www.seminar.aripaev.ee

TEGIJA TURUL

Ivo Suursoo: Olen enam kui kindel, et järgmise aastaga tõuseks Delli aktsia hind samale tasemele kui aasta eest – seega, kui börsilt väljuda, siis on praegu parim hetk.

Baltimaades Dell tooteid esindava MAX 123 Eesti nõukogu esimehe sõnul on Delli börsilt lahkumine positiivne, kuna lühiajalisest investeeringust huvituvaid või IT-kaugeid aktsionäre on raske veenda suurte investeeringute vajaduses, mida firma on viimasel ajal teinud.

OMX TALLINN
52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

TÕUSJAD

Vestas Wind

42,33 EUR

+5,83%

Stonesoft

2,33 EUR

+4,95%

Grigiskes

0,62 EUR

+4,36%

Sberbank

3,59 USD

+3,31%

Outokumpu

0,72 EUR

+3,15%

Neste Oil

11,69 EUR

+3,09%

Deutsche Banki hinnagul on taastuvenergia seadmete tootjad põhjast läbi käinud. Merrill Lynch, Morgan Stanley ja Barclays on tuulegeneraatorite tootja aktsia suurimad ostjad.

Hoiatus: USA pangad suuremad, kui tundub

USA pangad on suuremad kui riigi SKP, kuid pangad maskeerivad raamatupidamise abil riski, vahendas Bloomberg. Sellist hoiatust peasisid USA hoiusekaitsefondi FDICi asepresidendi Thomas Hoenigi töstatud väljendust kasutades kandma neli USA suuremat pank. Derivatiivide ja teiste bilansiväliste varade karmimate raamatupidamisnõuete kasutamine näitaks panku kaks korda suuremana, kui nad ise näitavad. Nad oleksid sama suured kui USA majandus, teatas Bloomberg.

“Derivatiivid, nagu ka laenud, kätkevad endas riski,” ütles Hoenig. “Nende panuste kajastamine bilansis annaks meile selgema pildi seal olevast avatusest riskidele.” USA raamatupidamisreeglid lubavad pankadel kajastada bilansis väiksemat osa derivatiividest kui Euroopas. Näiteks ei kajastata USA pangad bilansis hüpoteeklaenudega seotud võlakirju. See aga aitab alahinnata riske ning mõjutab kapitalivajadust.

Rahvusvahelisi derivatiivide ja väärtpaberistamise standardeid kasutades kahekordistuks JPMorgani, Bank of America ja Wells Fargo bilansimaht, Citigroupi bilansimaht kasvaks 60 protsenti. JPMorgani bilansimaht oleks 4,5 triljonit dollarit, mitte 2,3 triljonit, nagu seda näidatakse. Sellega mõõduks JPMorgan bilansimahult HSBC Holdingsist ja Deutsche Bankist, mille bilansimaht on 2,7 triljonit dollarit.

Kuuest maailma suurimast pangast oleks neli USA päritolu. Kokku oleks neil varasid 14,7 triljoni dollari eest, mis moodustab 93% USA SKPst. Kogu pangandussüsteemi varad moodustaksid 170% SKPst, mida on vähem kui Saksmaal, kus pankade bilansimaht on 326 protsenti SKPst.

Derivatiivipositsioonide mahaarveldused aitavad pankadel tõmmata bilansist maha 4 triljoni dollari eest varasid. Samuti saavad pangad bilansist väljas hoida enamiku väärtpaberistatud hüpoteeklaene – trimmides maha veel 3 triljoni dollarit.

Bilansivälised varad ja derivatiivid olid 2008. aasta finantskriisi juureks. AIG, mille päästmiseks läks 182 miljardit dollarit maksumaksja rahha, ei suutnud pankadele tasuta võlakirjadega seotud derivatiivide eest.

ROMET KREEK
romet.kreek@aripaev.ee

Karmimate raamatupidamisnõuete kasutamisel peaks USA suurpangad näitama end kaks korda praegusest suuremana.

TEHING

Opsioonidega teeniti 1732%, FBI uurib asja

USA föderaalne juurdlusbüroo FBI veab koos väärtpaberi- ja börsikomisjoniga SEC kriminaaljuurdlust kauplemisanomaaliade üle ajal, mil Berkshire Hathaway ja 3G Capital tegid ketšupitootjale H. J. Heinz ülevõtmispakkumise.

SEC hageb tundmatuid kauplejaid, kes ostsid vaid päev enne H. J. Heinzile tehtud 23 miljardi dollarist ülevõtmispakkumist umbes 90 000 dollari eest juunis aeguvaid rahast väljas täitmishinnaga 65 dollarit ostuoptsioone, vahendas uudisteagentuur Bloomberg.

Kui Heinz aktsia tõusis 14. veebruaril tehtud ülevõtmispakkumise peale 60,48 dollarilt 72,50 dollarile ehk 20 protsenti, siis eelpool mainitud opsioonilepingu hind (leping koosneb sajast aktsiast) viskas üles 40 dollarilt 733 dollarile ehk 1732 protsenti.

Kuna investeerimispanka Goldman Sachs Group kontot omav kaupleja ostis kokku 2533 opsioonilepingut, ulatus päevaga teenitud kasum ligi 1,77 miljoni dollarini (1,32 miljoni euron).

FONDID

Balkani Fond lõpetas tegevuse

Trigon Capital lõpetas Türgi ja Kagu-Euroopa riikidesse investeerinud Balkani Fondi tegevuse ning ühendas selle alates eilsest oma Uus Euroopa Fondiga.

Kõik Balkani Fondi osakuomanikud, kes oma osakuuid ei ole praeguseks lunastanud, saavad sel esmaspäeval arvutatud osakute asendussuhte alusel endale Uus Euroopa Fondi osakuuid.

Investeerimispank märgib, et kahel fondil on kattuvad investeerimispiirkonnad.

“Kuigi fondivalitseja Trigon Capital on fond strateegiliselt eristanud, paigutades suure osa Balkani fondi investeeringutest Türgi ja jättes Türgi Uus Euroopa Fondist välja, on selgunud, et nõudlus Balkani fondi järele ning fondi maht (6,5 miljoni eurot – toim) ei ole piisavalt suured, et õigustada kahe suhteliselt sarnase fondi juhtimist,” märgitakse osakuomanike jaanuari alguses saadetud teates.

LANGEJAD

Akzo Nobel

50,63 EUR

-2,82%

E.ON

12,88 EUR

-2,32%

France Telecom

7,55 EUR

-2,23%

ArcelorMittal

12,19 EUR

-2,13%

Nokia

2,90 EUR

-2,03%

Veolia Environnement

9,38 EUR

-1,05%

Värvitootja Akzo Nobel neljanda kvartali EBITDA (kulumieelne ärikasum) jäi ootustele alla.

AKUD JA PATAREID

- + Autoakud
- + Motoakud
- + Paadiakud
- + Patareid
- + NiMH, NiCd ja Li-Ion elemendid
- + Püsitoiteakud
- + Akud tõstukitele, vinnastajatele ja laotehnikale

- + Akud videokaameratele
- + Suletud pliiaakud
- + Akud avariivalgustitele
- + Akulaadijad
- + Käsitööriista akude taastamine
- + Erinevate akupakkide valmistamine

VANA AUTOAKU TAGASTAJALE
SOODUSTUS

-15%

RENOVAAR
AKUD & PATAREID

KAUPLUSED ASUVAD:

TONDI 17 TALLINN
E-R 9.00-18.00
tondi@renovaar.ee
tel: 655 69 89

VÄIKE-PAALA 1 TALLINN
E-R 9.00-18.00
renovaar@renovaar.ee
tel: 655 69 88

TÄHE 127a TARTU
E-R 9.00-17.00
tartu@renovaar.ee
tel: 7 366 129

VARTA

Trojan
BATTERY COMPANY

Panasonic

autocraft
pro

HOIA LOODUS PUHTANA! TOO VANAD AKUD JA PATAREID MEILE!

www.renovaar.ee